

**Dunavarsány Város Önkormányzatának
Polgármestere**

☒ 2336 Dunavarsány, Kossuth Lajos utca 18., titkarsag@dunavarsany.hu
☎ 24/521-040, 24/521-041, Fax: 24/521-056
www.dunavarsany.hu

ELŐTERJESZTÉS

*Dunavarsány Város Önkormányzata Képviselő-testületének
2011. április 12 -ei rendes ülésére*

Ügyiratszám:

Tárgy: Javaslat „Dunavarsány Város
Önkormányzatának Esélyegyenlőségi
Programja” felülvizsgálatának elfogadására

Tisztelt Képviselő-testület!

Dunavarsány Város Önkormányzatának Esélyegyenlőségi Programjának (a továbbiakban: Program) 5. pontja szerint „a programban meghatározott célok, és feladatok teljesítését a képviselő-testület kétévenként felülvizsgálja”. A célokat és feladatokat a – jelen előterjesztés mellékletét képező - Program 1. és 2. számú mellékletei tartalmazzák. Tájékoztatom Önöket, hogy az elvégzendő feladatként megjelölt közoktatási intézményi esélyegyenlőségi terv, „Árpád Fejedelem Általános Iskola Esélyegyenlőségi Programja 2009-2014” címmel az iskola által elfogadásra került.

Vas Zoltánné iskola igazgató irányításával a közoktatási intézmények vezetői a Programban szereplő – intézményükre vonatkozó – adatok helyességét ellenőrizték.

Kérem a Tisztelt Képviselő-testületet, hogy az előterjesztésben foglaltakat megtárgyalni, és a határozati javaslatot elfogadni szíveskedjen.

Határozati javaslat:

Dunavarsány Város Önkormányzatának Képviselő-testülete Dunavarsány Város Önkormányzatának Esélyegyenlőségi Programját felülvizsgálta, és azt 2012. december 31. napjáig történő megvalósulással jóváhagyja.

Határidő: azonnal

Felelős: Polgármester

A határozati javaslat elfogadása egyszerű szótöbbséget igényel.

Melléklet: Dunavarsány Város Önkormányzatának Esélyegyenlőségi Programja

Az előterjesztést tárgyalta: -----

Az előterjesztést készítette: Janszó Zsuzsanna intézmény-felügyeleti ügyintéző

Dunavarsány, 2011. április 8.

**Bóna Zoltán
polgármester**

Az előterjesztés törvényes:

**dr. Szilágyi Ákos
jegyző**

A Közoktatási esélyegyenlőségi helyzetelemzés és program célja

A hazai jogrendszerekben az Európai Unióhoz való csatlakozásig nem szerepelt kiemelten az esélyegyenlőségi szempontok figyelembevételére. Ez a csatlakozással módosult: az esélyegyenlőség érvényesítése - a régi tagállamokhoz hasonlóan - Magyarországon is a fejlesztéspolitika alapvető szempontja.

Az esélyegyenlőség mindannyiunk számára fontos érték. Segít elérni azt a célunkat, hogy mindenkinek esélye legyen a munkavállalásra, a karrierre, a jó minőségű szolgáltatásokra – függetlenül attól, hogy nő vagy férfi, egészséges vagy fogyatékossgal él, milyen a származása vagy az anyagi helyzete. Az esélyegyenlőség biztosítása horizontális elvárás.

Az esélyegyenlőség érvényesítése nem pusztán követelmény, hanem az önkormányzatoknak is hosszú távú érdeke, hiszen növeli a szervezet versenyképességét

Az esélyegyenlőség biztosítása a legtöbb esetben nem jár többletköltséggel: csupán szemléletváltást, rugalmasságot, nagyobb figyelmet igényel a szervezet vezetősége, illetve alkalmazottjai részéről, és szorosan kapcsolódik az önkormányzati törvényben foglaltak végrehajtásához.

A helyzetelemzés szempontjai, eszköztára

1. Intézményi alapadatok

Főállású pedagógusok száma

Fejlesztést segítő pedagógusok száma

Az intézménybe járó tanulók száma

ebből Hátrányos helyzetű (HH) gyermekek száma

ebből Halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyermekek száma

Sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek száma

ebből Integráltan

ebből gyógypedagógiai csoportban

Az intézménybe járó magántanulók száma

ebből HH/HHH

SNI/TMB

Az intézménybe járó tanulási, magatartási és beilleszkedési zavarokkal küzdő tanulók száma (Nevelési Tanácsadó állapította meg) (TMB)

ebből Integrált oktatásban részesül

ebből gyógypedagógiai tagozaton tanul

Más település(ek)ről bejáró tanulók száma

HH

ebből HHH

SNI

2. A gyermekek, tanulók száma az egyes iskolai osztályokban

Osztály	gyermek-, tanulólétszám az osztályban, csoportban					Osztályszervezés módja (jelölje X-szel)		
	összesen	TMB	HH	HHH	SNI	Normál (általános) tanterv	Emelt szintű oktatás és/vagy tanítási iskolai két nyelvű oktatás	Gyógypedagógiai tagozat
1. a	21		2				x	
1. b	17	2	5	1			x	
1. c	15	3	9	6		x		
2. a	18	2					x	
2.b	25	5	4	1			x	
2.c	26	5	7		1	x		
3. a	19		1				x	
3.b	12	4	3				x	
3.c	13	6	3	1		x		
öv.cs.	13	2	1				x	
4.a	20		2				x	
4.b	17	8	7		2	x		
4.c	16	8	6		1	x		
5.a	20	1	6		1	x		
5.b	20	3	3	1		x		
5.c	19	4	14			x		
6.a	20	3	4			x		
6.b	21	3	11		1	x		
6.c	22	6	5	1		x		
7.a	23	6	4	1	1	x		
7.b	23	8	5		1	x		
7.c	23	2	7		3	x		
8.a	20	3	7		1	x		
8.b	25	5	8		1	x		
8.c	25	3	3			x		
gyp.1.	8		7	1	8			x
gyp.2.	11		9	2	11			x

3. Óvodás gyermekek és iskolás tanulók száma, bejárók, utazási feltételek

A gyermekek, tanulók létszáma az intézményben az összes feladatellátási hely vonatkozásában		Összesen	HH	HHH	SNI		
ebből	Óvodába jár	213	0	0	7		
	ebből	más településről bejáró	8	0	0	0	
		ebből	tömegközlekedéssel	0	0	0	0
			iskolabusszal	0	0	0	0
			falugondnoki szolgálattal	0	0	0	0
			egyéni (szülők szgk.-val)	8	0	0	0
			Alsó tagozatos (1-4.)	236	48	11	6

Dunavarsány Város esélyegyenlőségi programja - 1. sz. melléklet

ebből	ebből	más településről bejáró	18	5	0	13
		tömegközlekedéssel	4	3	0	10
		iskolabusszal	2	1	0	2
		falugondnoki szolgálattal	0	0	0	0
		egyéni (szülők szgk.-val)	12	1	0	1
Felső tagozatos (5-8.)			276	80	4	25
Ebből	ebből	más településről bejáró	50	13	2	10
		tömegközlekedéssel	20	5	0	6
		iskolabusszal	11	6	0	4
		falugondnoki szolgálattal	0	0	0	0
		egyéni (szülők szgk.-val)	19	2	2	0

4. táblázat: A lemorzsolódás aránya az intézményben

Tanév	Évfolyamismétlők aránya (%)		Magántanulók aránya (%)		Az előző tanévben 250 óránál többet hiányzó tanulók aránya (%)	
	összlét-számon belül	HH / HHH-tanulók körében	összlét-számon belül	HH / HHH-tanulók körében	összlét-számon belül	HH / HHH-tanulók körében
2005/2006	1	6	0,4	1,5	0	0
2006/2007	0,2	0	0,2	0,7	0	0
2007/2008	0	0	0,6	0,6	0	0
2008/2009	0,7	1	0,2	0,5	0	0

5. Továbbtanulási mutatók az intézményben

	Gimnázium (%)		Szakközépiskola (érettségítő képzés) (%)		Szakiskolai képzés (%)		Speciális szakiskola (%)		Nem tanult tovább (%)	
	Összlét-számon belül	HH / HHH-tanulók körében	Összlét-számon belül	HH / HHH-tanulók körében	Összlét-számon belül	HH / HHH-tanulók körében	Összlét-számon belül	HH / HHH-tanulók körében	Összlét-számon belül	HH / HHH-tanulók körében
2005/2006	4	0	45	13	40	40	8	40	2	7
2006/2007	17	0	39	21	36	54	7	21	1	4
2007/2008	10	0	57	28	27	55	6	17	0	0
2008/2009	21	12	50	20	23	52	6	16	0	0

6. Tanórán kívüli programokon való részvétel az általános iskolai oktatásban

Program	A résztvevő tanulók aránya												tervezett arány			
	2005/2006				2006/2007				2007/2008				2008/2009			
	Összes	HH	HHH	SNI	Összes	HH	HHH	SNI	Összes	HH	HHH	SNI	Összes	HH	HHH	SNI
	tanulói létszámok				tanulói létszámok				tanulói létszámok				tanulói létszámok			

Dunavarsány Város esélyegyenlőségi programja - 1. sz. melléklet

Alapfokú művészetoktatás	132	5	0	0	133	2	0	0	143	5	0	0	146	8	0	0
Kisebbségi program	75	1	0	0	92	6	0	0	117	14	0	0	140	22	0	0
Napközi	163	52	4	1	179	50	4	1	164	61	9	3	171	75	10	3
Szakkör	406	116	12	0	260	61	0	0	183	44	2	2	312	51	8	1
Iskolai nyári tábor	72	11	0	0	65	9	0	2	67	8	0	0	69	15	5	3
Erdei iskola	29	7	0	0	24	2	0	0	0	0	0	0	21	4	0	0
Egyéb																

7. Szakember-ellátottság, módszertani képzettség

Feladatellátás	Az előírt képesítés feltételeket az alkalmazottak hiánytalanul		Hiány(ok) megnevezése
	teljesítők száma	nem teljesítők száma	
Óvodai nevelés	18	0	-
Általános iskolai oktatás	46	0	-
Alapfokú művészetoktatás	7	1	szakképesítésért tanult

Módszertani terület	Résztevő főállású pedagógusok száma
Hatékony együttnevelés az iskolában - IPR képzés	0
Egyéni haladási ütemet segítő differenciált tanulásszervezés	5
Kooperatív tanulás	24
Projektpedagógia	1
Drámapedagógia	0
Egyéb	4

8. Infrastruktúra az egyes feladatellátási helyeken

telephely megnevezése	építés vagy felújítás éve	logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba	nyelvi labor	szükség-tanterem	számítás-technikai szaktanterem	számítógép (min. P4 szintű)	torna-terem	étkező vagy ebédlő	vízöblítéssel WC

Dunavarsány Város esélyegyenlőségi programja - 1. sz. melléklet

Székhelyépület Árpád u. 12.	2003	0	0	6	1	0	1	0	21
Napközis épület Kossuth L. u.33.	2002	0	0	1	0	0	0	1	6
Elemi iskola Kossuth L. u. 35.	2000	1	0	0	0	0	0	0	5
Nagyvarsányi épület Bartók B. u. 25.	2006	0	0	0	0	0	0	0	2
Óvoda I. sz. Árpád 14.	2006	1	0	1	0	2	0	0	33
Óvoda II. sz. Bartók 24	2007		0		0	0	1	0	15
Összesen:		2	0	8	1	2	2	1	82

Infrastruktúra és hozzáférés az intézményben

eszköz/létesítmény	az eszközt / létesítményt használó			
	összes	HH	HHH	SNI
	gyermek(ek), tanuló(k) száma			
logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba	19	17	2	19
nyelvi labor				
szükségterem	119	36	0	2
számítástechnikai szaktanterem	286	88	8	24
számítógép (min. P4 szintű)				
ebből internet hozzáféréssel felszerelt				
tornaterem	515	136	14	30

9. Gyógypedagógiai nevelés, oktatás

Főállású gyógypedagógusok		létszáma összesen SNI	ebből gyógypedagógiai tagozaton száma	a tanítók
ebből	oligofrén pedagógus			
	tanulásban akadályozottak pedagógiája szakos	1	1	
	értelmileg akadályozottak pedagógiája szakos			
	logopédus	1	1	
	pszichopedagógus szurdopedagógus vagy hallássérültek pedagógiája szakos			

Dunavarsány Város esélyegyenlőségi programja - 1. sz. melléklet

	szomatopedagógus		
	tiflopedagógus vagy látássérültek pedagógiája szakos		
SNI gyermekek, tanulók		létszáma összesen	ebből gyógypedagógiai csoportban, tagozaton tanulók száma
ebből	Enyhe fokban értelmi fogyatékos	19	18
	Középsúlyos értelmi fogyatékos	1	1
	Diszlexia, egyéb részképesség zavar	10	
	Súlyos magatartási, tanulási zavar		
	Egyéb		
	A szakvélemény alapján a többi gyermekkel, tanulóval közösen is részt vehet az óvodai nevelésben, iskolai nevelésben, oktatásban	11	

10. Intézményi és szervezeti együttműködések

Szervezetek, intézmények	Együttműködés jellege		
	Rendszeres kapcsolat	Alkalmi találkozók	Nincs kapcsolat
Cigány kisebbségi önkormányzat		x	
Családsegítő	x		
Gyermekjóléti szolgálat	x		
Védőnők	x		
Civil szervezetek			
1270.sz. Nautilus Vízicsapat		x	
724. sz. Kossuth Lajos Cserkészcsapat		x	
Dunavarsányi Fiatalok Baráti Köre (DUFİ)		x	
Dunavarsányi Majorette és Tánc Egyesület	x		
Dunavarsányi Torna Egylet (DTE)		x	
Dunavarsányi Svábok Egyesülete		x	
Dyslexiás Gyermekekért Egyesület		x	
Lányok Asszonyok Klubja Dunavarsányi Egyesület		x	
Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület- Dunavarsányi Csoport		x	
Magyar Ökumenikus Szeretetszolgálat		x	

Mollissima Női Kar		x	
Szent Vendel Kolping Család Egyesület		x	
Őszirózsa Nyugdíjas Klub		x	
Nagycsaládosok Országos Egyesülete/Dv.Környéki Gyejő		x	

MEGVALÓSÍTÁS

1. A helyzetelemzés alapján elvégzendő feladatok:

A Közoktatási intézményi esélyegyenlőségi intézkedési tervben ki kell dolgozni, térbeli, időbeli és feladatbeli bontásban meghatározni hogy az intézmény hogyan

- biztosítja a Megyei Közoktatási Esélyegyenlőségi Intézkedési tervben a rá vonatkozó intézkedések megvalósítását,
- biztosítja és vizsgálja, hogy minden, a működésére, pedagógiai munkájára vonatkozó iránymutatásba, stratégiai dokumentumba (kiemelten a pedagógiai programba és az intézményi minőségirányítási programba) beépüljenek és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó kötelezettségek és célkitűzések.
- biztosítja a pedagógusok felkészítését az intézkedési tervben végrehajtandó feladatokra, felkészültségük értékelését és folyamatos továbbképzésüket az érintett területeken.
- értékeli, csatolja vissza és építi be az intézkedési terv ellenőrzése során szerzett információkat;

2. Ellenőrzés és monitoring:

A Közoktatási intézményi esélyegyenlőségi intézkedési tervben rögzíteni kell, hogy hogyan történik a megvalósítás nyomon követése; milyen módon és milyen gyakran tervezett az eredményesség értékelése, ellenőrzése. Meg kell fogalmazni a rendszeres, de legalább éves vizsgálatok eredményeinek nyilvánossá tételére és ennek kapcsán a személyes adatok védelmének biztosítására vonatkozó elképzeléseket is. Szükséges meghatározni, hogy a monitoringért, önellenőrzésért és a nyilvánosság biztosításáért ki/kik a felelősök.

3. Konzultáció visszacsatolás és disszemináció

A intézkedési terv elfogadását megelőzően biztosítani kell a konzultáció és véleményformálás lehetőségét a fenntartó, szülők, tanulók és a megvalósításban érintett szakmai partnerek képviselőinek bevonásával.

Meg kell jeleníteni az intézkedési tervben, hogy milyen módon gyűjtik, dolgozzák fel és csatolják vissza a végrehajtás menetében az érintett felek (tanulók, dolgozók, szülők, egyéb partnerek) észrevételeit; hogyan tehető kiegészítés, korrekció az intézkedési tervhez.

A intézkedési terv eredményes megvalósulását döntően befolyásolja, az érintettek (tanulók, szülők, pedagógusok, pedagógiai munkát segítők, fenntartó stb.) elkötelezettek-e és aktív részvételükkel támogatják-e az intézkedési terv végrehajtását. Éppen ezért szükséges minden, az intézmény számára elérhető eszközt és helyi médiumot bevonni (honlap, intézményi tájékoztató kiadványok, faliújság, rendezvények, helyi sajtó stb.) a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására javasolt legalább évente tájékoztatni az intézkedési terv megvalósításában elért eredményekről a fenntartó, szülők és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

Dunavarsány Város esélyegyenlőségi program – 2. sz. melléklet

HELYZETELEMZÉS MEGÁLLAPÍTÁSÁRA VALÓ HIVATKOZÁS	CÉL	INTÉZKEDÉS	FELELŐS	AZ INTÉZKEDÉS MEGVALÓSÍTÁ- SÁNAK HATÁRIDEJE	AZ INTÉZKEDÉS HATÁSÁT MÉRŐ INDIKÁTOR RÖVIDTÁVON	AZ INTÉZKEDÉS HATÁSÁT MÉRŐ INDIKÁTOR KÖZÉPTÁVON	AZ INTÉZKEDÉS HATÁSÁT MÉRŐ INDIKÁTOR HOSSZÚTÁVON
Egységes elveken alapuló nyilvántartása (HH, HHH, SNI, TMB)	A gyermekek naprakész nyilvántartása A nyilvántartás számadatainak ismeretében intézkedések meghozatala, a hátrány-kompenzáció érdekében	Tájékoztatás, a szülők megismertetése az aláírt nyilatkozat adta lehetőségekkel. (érintett szakemberek összefogása) A tények ismeretében az esetleges szegregációs gyakorlat megszüntetése.	igazgató	Folyamatos	A feltárás által a nyilvántartott HHH-s gyermekek számának növekedése.	A nyilvántartás folyamatos karbantartása, folyamatos naprakész információk alapján a támogatások igényelhetősége	A nyilvántartás folyamatos karbantartása, folyamatos naprakész információk alapján a támogatások igényelhetősége
A kompetencia-mérések eredményei alapján folyamatos elemző munka, intézkedési terv készítése szükséges, valamint szükség szerint a HH/HHH tanulók esetén külön intézkedési terv készítése Hozzáadott érték vizsgálata	A tanulók, és köztük a HH/HHH tanulók is minél eredményesebben szerepeljenek a méréseken, az átlag javuljon.	Külön intézkedési tervek készítése	igazgatók, szakmai munkaközösség vezetők	Folyamatos	Az intézkedési tervek megléte	A HH/HHH tanulók eredménye javuljon. A különböző iskolatípusok közötti különbségek csökkenjenek. az iskola hozzáadott értékének pozitív változása	Az eredmények további javulása.

Dunavarsány Város esélyegyenlőségi program – 2. sz. melléklet

Szociális és életpálya építési kompetencia fejlesztése a HH, HHH, SNI tanulóknál							
A HELYZETELEMZÉS ALAPJÁN	CÉL	INTÉZKEDÉS	FELELŐS	AZ INTÉZKEDÉS MEGVALÓSÍTÁSÁNAK HATÁRIDEJE	AZ INTÉZKEDÉS HATÁSÁT MÉRŐ INDIKÁTOR RÖVIDTÁVON	AZ INTÉZKEDÉS HATÁSÁT MÉRŐ INDIKÁTOR KÖZÉPTÁVON	AZ INTÉZKEDÉS HATÁSÁT MÉRŐ INDIKÁTOR HOSSZÚTÁVON
Humán erőforrás teljes körű biztosítása, a kompetencián alapuló oktatás bevezetéséhez a továbbképzés megszervezése	A szakos ellátottság lefedettségének biztosítása A kulcskompetenciák fejlesztése biztosított legyen az intézményben	Továbbképzés, átképzés Továbbképzési terv	igazgató	folyamatos	Továbbképzésben való részvétel	Minden tanulót szakos tanárok tanítanak.	Minden tanulót szakos tanárok tanítanak.
Az SNI gyermekek folyamatos figyelemmel kísérése	Integrált oktatásuk - amennyiben lehetséges-- bevezetése.	Felülvizsgálatuk kérése	igazgató	Folyamatos	Tanuló-követő kódrendszer kidolgozása	integrált oktatásuk - amennyiben lehetséges-- bevezetése.	Tanuló-követő kódrendszer kidolgozása
Az iskolán kívüli segítő programokban való részvétel növekedjen.	Minél több HH/HHH tanuló bejuttatása ezen programokba	Mentortanárok kiválasztása, pályázat benyújtása	igazgató	Folyamatos	Az Útravaló programban HHH gyermekek részvétele	Az Útravaló programban részt vevő HHH gyermekek aránya növekedjen	Az Útravaló programban részt vevő HHH gyermekek aránya növekedjen
A beiskolázási adatainál nem derül ki, hogy hány hátrányos helyzetű tanuló tanul tovább felsőfokú iskolában. Beiskolázási mutató.	A hátrányos helyzetű tanulók aránya növekedjen a felsőfokú beiskolázásnál	Egyéni fejlesztési tervek készítése a felvételihez Felvételi nyilvántartás vezetése	igazgató	Folyamatos	kompetenciamérések eredményeinek segítségével	A hátrányos helyzetű tanulók száma növekedjen, számszerűsíthető legyen	Sikeres beiskolázás

Fogalomtár

1. ALKOTMÁNY (1949. ÉVI XX. TÖRVÉNY)

Alapvető jogok

Az alábbi felsorolások a Magyar Köztársaság Alkotmánya alapján mutatják be az (egyébként nemzetközi szerződéseknek megfelelően kötelezően biztosítandó) alapvető emberi jogokat, típusaik szerint csoportosítva.

Kollektív szabadságjogok

A kollektív szabadságjogokat a polgárok valamely közössége gyakorolhatja. Sem az államnak, sem másnak nem áll jogában megakadályozni a különböző célokkal létrehozott közösségek létezését és működését, illetve a polgárok kapcsolatba kerülését az adott közösségekkel. Ezek a jogok a következők:

- Egyesülési jog
- Gyülekezési jog
- Szabad gondolatközléshez illetve véleménynyilvánításhoz való jog
- Gondolatszabadsághoz való jog
- Lelkiismereti szabadsághoz való jog
- Vallásszabadsághoz való jog
- Nemzeti és etnikai kisebbségek jogai

Személyi szabadságjogok

Ahogy azt a Magyar Köztársaság Alkotmánya XII. fejezetében (Alapvető jogok és köteleességek) kimondja, minden embernek veleszületett joga van az élethez és az emberi méltósághoz, és ettől senkit nem lehet önkényesen megfosztani. Ezen túl a következő személyi szabadságjogok vannak rögzítve:

- Személyes szabadsághoz való jog
- Személyes biztonsághoz való jog
- Szabad mozgás és a tartózkodási hely szabad megválasztásának joga
- Jó hírnévhez való jog
- Magánlakás sérthetlenségéhez való jog
- Magántitok és a személyes adatok védelméhez való jog
- Tulajdonhoz és örökléshez való jog

Gazdasági, szociális és kulturális jogok

Ez a jogcsoport olyan társadalmi igények hatására jött létre, amelyek az államtól kifejezetten előre tervezett pozitív cselekvést kívánnak meg. Ezek vállalásával az állam a társadalmi feszültségek csökkentése érdekében a különböző mozgalmak, a szakszervezetek és az egyházak követeléseinek tett eleget. A következő jogok tartoznak ebbe a csoportba:

- Munkához való jog
- Pihenéshez, szabad időhöz és rendszeres fizetett szabadsághoz való jog
- Egészséges környezethez, a legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez való jog

- Szociális biztonsághoz való jog
- Művelődéshez való jog
- A tudományos és a művészi élet szabadságának joga
- Tanszabadsághoz és a tanítás szabadságához való jog

A polgárok részvételi joga

A részvételi jogok biztosítják az állampolgár számára az állami-társadalmi élet befolyásolásának lehetőségét, és értelemszerűen többnyire csak az adott állam állampolgárait illetik meg. Ezek a jogok a következők:

- Népszavazás és népi kezdeményezés joga
- Panaszjog
- Választójog

2. ASSZIMILÁCIÓ

Az asszimiláció az a folyamat, amelynek során egy kisebbségi csoport saját akaratából vagy kényszer hatására átveszi a többségi csoport értékeit és viselkedési mintáit. E folyamat eredményeként a többségi csoport magába olvasztja a kisebbségi csoportot. Az asszimiláció ideológiaként is leírható, melynek formája: $A+B+C=A$. Ez azt jelenti, hogy a többségi A csoport domináns, B és C kisebbségi csoport tagjai igyekeznek azonosulni a domináns csoporttal. Ilyenformán az etnikai viszonyokban asszimilációs politikáról is beszélhetünk. Időnként az asszimiláció politikai eszközökkel kikényszerített folyamat. A kényszeres asszimiláció legerőszakosabb formája az etnikai tisztogatás.

Az asszimiláció fajtái:

Egyedi beolvadás

Olyan folyamat, melynek során egy adott nemzethez, nemzetiséghez vagy népcsoporthoz tartozó személy elveszti eredeti nemzeti azonosságát és egy másik – általában a többségi – nemzet tagjává válik. Ennek során először általában a nyelvét, majd kulturális igényét, legvégül nemzetiségi tudatát veszti el az ember. Az egyén identitásának a megőrzését legjobban az befolyásolja, hogy a boldogulásához az anyanyelvének a használata mennyire szükséges.

Csoportos beolvadás

Alkalmazkodásuk következtében különböző eredetű, különféle kultúrájú, közös vagy szomszédos területen élő népcsoportok általános kulturális közelséget, majd azonosságot ér el, és ennek eredményeként köztük egység jön létre.

Önkéntes asszimiláció

Ha az asszimilációt nem a hátrányos megkülönböztetés miatti félelem vezérli, akkor lehet beszélni önkéntes beolvadásról. Ebben az esetben a vegyes házasságoknál egy adott, több nemzetiségű tájékban a beolvastódás mindkét irányban majdnem azonos.

Erőszakos, kényszerített asszimiláció

Akkor beszélünk erőszakos vagy kényszerített asszimilációról, hogyha a pillanatnyi hatalom különböző hátrányosan megkülönböztető törvények (negatív diszkrimináció), rendeletek segítségével és megfélemlítő politikával, melyek sértik az egyenlő

jogok és az emberi méltóság elvét (pl. az anyanyelv használata terén), nyelvhasználati és gazdasági nyomást fejt ki az egyénre a nemzetiségi vagy etnikai identitásának feladására. Egy számbeli kisebbségben élő közösség beolvasztásának a hátrányos nyelvi megkülönböztetés (lingvicismus) a legfontosabb eszköze.

3. BESZÉDHIBA

A beszédszervek anatómiai sérülésének vagy fejletlenségének következtében, vagy a működés zavara miatt kialakult ejtési hibák.

4. BESZÉDZAVAR

A beszédhibák speciális formái, amelyek az idegrendszer sérülése, károsodása vagy genetikai ok miatt, ill. pszichés traumák következtében alakulnak ki. Ide soroljuk a hadarást és a dadogást. Tágabb értelemben az elektív mutizmus is ide tartozik. Mindhárom esetben szükséges a pszichoterápiás kezelés (lásd még: dadogás, hadarás, elektív mutizmus)

5. CSALÁDSEGÍTŐ

A családsegítés a szociális és mentális problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítséget igénylő személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megelőzése céljából nyújtott szolgáltatás., (1993. évi III. törvény 64§(2))

A Családsegítő Szolgálat a családsegítés tevékenységi körében az egyének és családok életében jelentkező problémák megelőzése és megszüntetése érdekében:

- Szociális, életvezetési és mentálhigiénés tanácsadást nyújt.
- Tájékoztatást nyújt a szociális, a családtámogatási és a társadalombiztosítási ellátások formáiról, az ellátáshoz való hozzájutás módjáról.
- A családgondozással elősegíti a családban jelentkező krízis, működési zavarok, illetve konfliktusok megoldását.
- Szolgáltatásokat szervez és közvetít az egyén és család számára.
- A családon belüli kapcsolaterősítést segítő programokat, valamint a nehéz élethelyzetben élő családokat segítő szolgáltatásokat szervez. (konfliktuskezelés, közvetítés)
- Ellátja az aktív korú nem foglalkoztatott személyek esetében az együttműködési kötelezettségből fakadó feladatokat.
- Szükség esetén ingyenes jogi tanácsadást biztosít.
- Adósságkezelési tanácsadást működtet.
- Szociális információs szolgáltatást működtet.

6. CÉLTERÜLET

Az esélyegyenlősítés célterületei:

- Egészségügy Állapota javítása: rendszeres és hatékony egészségügyi ellátás biztosítása az állapotromlás, rehabilitáció érdekében,
- oktatás, képzés: joga van óvodai neveléshez, iskolai oktatáshoz, neveléshez, lehetőség szerint integrált intézmények,
- foglalkoztatás: munkához való jog, integrált vagy védett foglalkozás, munkahelyek átalakítása,
- lakóhely: lakhatási forma megválasztásának joga,
- kultúra, sport rehabilitáció: lehetővé kell tenni a szabadidős tevékenységeket, közösségi célú épületek látogatását, a sportolást

7. CÉLCSOPORTOK

A törvény 5 hátrányos helyzetű csoportot emel ki, amelyekre különösen tekintettel kell lenni, ezek:

1. nők,
2. 40 évnél idősebb munkavállalók,
3. romák,
4. fogyatékossgal élő, megváltozott munkaképességű személyek,
5. két vagy több tíz éven aluli gyermeket nevelő, vagy gyermeket egyedül nevelő munkavállalók.

A kiemelt csoportokon kívül, a munkáltatónál jelen lévő más hátrányos helyzetű csoportok is bevonhatók a tervbe (pályakezdők, nagycsaládosok, hajléktalanok stb.).

8. DEVIENCIA

Bármely történelmi korban és időben, bármely társadalmi szerkezetet vizsgálunk, mindig találkozunk olyan emberekkel, akik "kilógnak" a fennálló társadalmi rendből. Mindig vannak olyan személyek, csoportok, akikre lehet azt mondani, hogy "olyan mások", a viselkedésük indítékai érthetetlenek. Amikor a domináns csoportok kulturális, ideológiai, szabály- és normarendjétől idegen és érthetetlen viselkedéssel állnak szemben, akkor a válaszreakció mindenképpen olyan minősítés, amely az adott egyén és/vagy csoport viselkedését deviánsnak, a társadalmi kategorizáció szempontjából negatívnak ítéli meg. Ugyanis minden társadalomnak szüksége van arra, hogy bizonyos viselkedéseket, magatartásformákat tiltson tagjai számára.

9. DISZKRIMINÁCIÓ

A latin eredetű diszkrimináció szó önmagában szétválasztást, megkülönböztetést jelent.

Modern használatban egyes személyek vagy embercsoportok többségtől eltérő tulajdonságai, illetve helyzete (mássága) ürügyén történő megkülönböztetése másik személy által. Az egyenlő elbánás elvével ellentétes eljárás. A megkülönböztetés hatása lehet pozitív vagy negatív, illetve módszere nyílt vagy burkolt.

Pozitív diszkrimináció:

A pozitív diszkrimináció társadalmi csoportokra vonatkozó jogi vagy egyéb adminisztratív megkülönböztetést, előnyben részesítést jelent, melyre gyakran, de nem feltétlenül a csoport valamilyen szempontból hátrányos helyzete ad indokot. A világ sok országában ismert és alkalmazott fogalom a hátrányos helyzetű csoportok felzárkóztatására vonatkoztatva. A pozitív megkülönböztetés célja az esélyegyenlőség megteremtése vagy privilegium létrehozása. Idegenszóval nevezhetjük protekciónak, vagy a gazdaságpolitikában protekcionizmusnak.

Negatív diszkrimináció:

A hátrányos megkülönböztetés (diszkrimináció vagy negatív diszkrimináció) ösztönös vagy tudatos kirekesztő vagy megalázó cselekedet. Indítéka a fölérendeltség (uralom, elsődlegesség, dominancia) megszerzése vagy megtartása az embercsoporton belül vagy csoportok között. Ürügye pedig a személy vagy embercsoport másiktól eltérő tulajdonságáról (másságáról) szerzett ismeret. A negatív diszkrimináció ürügye: az embertípus, nem fogyatékossága, beszédhiba, életkor, megjelenési módja, viselkedés, társadalmi helyzete, beszélt nyelv (lingvicizmus), szaga, eszméje, nemi irányultsága, etnikai származása

A megkülönböztetés módszere szerint :

Nyílt:

Amikor valakit az összehasonlítható helyzetben lévő többiekénél, nyíltan kedvezőbben vagy kevésbé kedvezően kezelnek.

Burkolt:

Burkolt diszkrimináció akkor fordul elő, amikor egy látszólag semleges előírás, ismerv vagy gyakorlat kedvezőbb vagy kedvezőtlenebb helyzetbe hoz valakit. A burkolt megkülönböztetés egyik példája: amikor munkára jelentkező embereket vizsgára köteleznek valamely nyelvből, noha a nyelv ismeretére nincs is szükség a munka ellátásához. Az ilyen vizsga sok olyan embert kirekeszthet, akinek más az anyanyelve.

10. DISSZEMINÁCIÓ

Számtalan kísérlet történt a fogalom definiálására, illetve tartalmának körülírására. Szűkebb értelmezésben a disszemináció mint a projektek végtermékeinek közzététele határozható meg. Az egyik legközkeletűbb definíció szerint a disszemináció olyan különféle tevékenységeket jelent, amelyeknek célja, hogy egy projekt eredményeit hozzáférhetővé tegyék mindazok számára, akik nem voltak közvetlen résztvevői az adott projektnek.

11. EGYENLŐ BÁNÁSMÓD

Ezen elv szerint emberek vagy embercsoportok között nem lehet indokolatlanul különbséget tenni. A jogi szabályozás fő kérdése, hogy mi minősül indokolatlan különbségtételnek, hogy ki köteles megtartani az egyenlő bánásmód követelményét, illetve annak megsértése hogyan szankcionálható.

12. EGYENLŐ BÁNÁSMÓD HATÓSÁG

A Hatóság tevékenységének célja az emberi méltóság védelme, a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem a jog eszközeivel. A hatóság feladata az egyenlő bánásmód követelményének megsértése esetén a jogaiban sértett fél kérelmére vagy törvényben meghatározott esetekben hivatalból lefolytatja a hatósági eljárást annak megállapítása érdekében, hogy történt-e hátrányos megkülönböztetés.

13. EGYENLŐSÉG

Az egyenlőség a politikai értékek egyik kulcsfogalma, melynek jelentése három különböző értelmezésre vezethető vissza. A legszűkebb értelemben mint jogi-politikai egyenlőség a minden emberi lény egyenlőségét jelenti, az adott politikai részvétel jogi keretein belül. A törvény előtti egyenlőség mellett ez azt az erős normatív igényt is magában foglalja, hogy semmiféle társadalmi, vallási, etnikai, faji, nemi vagy más hasonló jegy nem indokolhat egyenlőtlen bánásmódot vagy diszkriminációt. A második jelentéstartomány az esélyegyenlőségre utal, s mint ilyen arra az állapotra, hogy gazdasági vagy társadalmi státuszától függetlenül mindenkinek egyenlő esélye van a társadalmi és személyes önmegvalósításra. A harmadik interpretáció ideológiai jellegű, miszerint az egyenlőség minden valós tulajdon egyforma megosztását követeli (akár azonos tulajdonrészt, akár az összes javak fölötti állami tulajdont), továbbá egyenlő 'politikai súlyt' mindenki számára.

14. ELŐÍTÉLET

Az előítélet egy más csoport tagjaira vonatkozó értékítélet, amely sem érvényes tapasztalatra, sem racionális érvre nem támaszkodik, viszont érzelmi telítettségű, nem változik és érzéketlen az egyéni különbségekre. Az előítéletek erősen pozitív vagy (többnyire) negatív viszonyt tükröző, merev sztereotípiákból származnak, amelyek alapja valamilyen érdek, történelmileg örökölt frusztráció, ellenőrizetlen eszme - leggyakoribb forrásuk az etnocentrizmus és a xenofóbia.

15. EMPÁTIA

Empátia az embernek az a képessége, hogy egy másik ember szempontját felfogni és megérteni képes. Az empátia érzése például akkor jelenik meg, ha valaki egy másik bánatát hallgatva úgy nyilvánul meg, hogy az adott helyzetet elképzelve saját élményként ő is úgy (azonosan) érez vagy gondolkodik, következésképpen hasonlóan cselekszik is.

Ettől különbözik a szimpátia, a rokonszenv vagy együttérzés, amelynek lényege, hogy az ember pl. egy panaszkodó beszámolóját elfogadja vagy amiatt megsajnálja, és esetleg emiatt segít rajta. Az empátia képessége nélkül az ember nem számít lelkiileg teljesen kifejtett, egészséges személyiségnek.

16. ESÉLYEGYENLŐSÉGI TERV

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. CXXV. törvény (a továbbiakban: esélyegyenlőségi törvény) a hátrányos megkülönböztetés

csökkentése érdekében előírja, hogy az ötven főnél több munkavállalót foglalkoztató költségvetési szervek és többségi állami tulajdonban álló jogi személyek kötelesek a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (a továbbiakban: Mt.) 70/A. §-a szerinti esélyegyenlőségi tervet elfogadni (esélyegyenlőségi törvény 36. §).

A törvényi előírás szerint az esélyegyenlőségi terv tartalmazza a munkáltatóval munkaviszonyban álló, hátrányos helyzetű munkavállalók, így különösen a nők, a negyven évnél idősebb munkavállalók, a romák, a fogyatékos személyek, valamint a két vagy több tíz éven aluli gyermeket nevelő munkavállalók vagy tíz éven aluli gyermeket nevelő egyedülálló munkavállalók foglalkoztatási helyzetének elemzését, valamint a munkáltatónak az esélyegyenlőség biztosítására vonatkozó, az adott évre megfogalmazott céljait és azok eléréséhez szükséges eszközöket [Mt. 70/A. § (2) bekezdés].

17. ESÉLYEGYENLŐSÉGI TÖRVÉNY

A 2003-ban elfogadott esélyegyenlőségi törvény célja a korábban szétszabdalt, töredékes ágazati szabályozás helyett átfogó és részletes antidiszkriminációs szabályokat előírni a jogrendszer egésze számára. A törvény kifejezett célja az Európai Unió joganyagával való minél erősebb összhang megteremtése, ugyanakkor a törvény több ponton túlmutat a létező európai szabályozáson, mivel az összes védett tulajdonság esetén érvényre juttatja a 2000/43/EK irányelvben található, ott csak a faji- vagy etnikai származás esetére előírt szigorú és átfogó szabályokat. A törvény az általános szabályok mellett külön fejezetben foglalkozik a foglalkoztatás, az oktatás, a szociális biztonság és egészségügy, a lakhatás, az egészségügyi ellátás, valamint az áruk forgalma és szolgáltatások igénybevétele területén tapasztalt hátrányos megkülönböztetéssel.

A törvény hatálya:

A törvény az állami szerveket és más közfeladatot ellátó szervezeteket arra kötelezi, hogy minden jogviszonyuk tekintetében megtartsák az egyenlő bánásmód követelményét. A nem állami szereplők számára a törvény csak bizonyos jogviszonyok esetében írja elő a követelmény megtartását, így a foglalkoztatási jogviszonyokban, szolgáltatás nyújtása vagy áru forgalmazása esetén, állami támogatás felhasználásával végzett tevékenység esetén, illetve azok számára, akik előre meg nem határozott személyek számára tesznek ajánlatot szerződés kötésére. A törvény 19 védett tulajdonságot sorol fel, az Alkotmányban említetteken kívül többek között külön nevesíti a szexuális irányultságot, a nemi identitást, az életkort, és a fogyatékosyságot. A lista az Alkotmányhoz hasonlóan nyílt végű, magában foglalja az egyéb tulajdonság szerinti megkülönböztetést is.

18. ETNIKUM

Etnikum vagy etnikai csoport alatt történelmileg kialakult, az összetartozás tudatával, valamint közös nyelvvel, kultúrával és hagyományokkal rendelkező népességet értünk. Az őket érő soviniszta támadás a mi-ők ellentétből indul ki, csakhogy ebben az esetben az egyenlőtlenség, a nemzeti felsőbbrendűség dominál, összekapcsolódva a másik nemzet lekicsinylésével, esetenkénti megsemmisítésének szándékával. A

hátrányos helyzetűek nem csak etnikai származásuk miatt kerülhetnek hátrányba, hanem döntő szerepet játszik sorsuk irányításban a település is. Nem mindegy, hogy az adott hátrányt szenvedő család vagy csoport, közösség a települési forma kisebb verziójában, tehát falun éli mindannaapjait avagy a nagyvárosban, ugyanis az előbb említettnek sokkal kevesebb esélye van a társadalom integrációjába, mint az utóbb említettnek. [1]

19. ETNOCENTRIKUSSÁG

Etnocentrikusság azon tendencia, miszerint az emberek más kultúrák képviselőinek viselkedését saját kultúrájuk mércéje szerint ítélik meg, és úgy hiszik, hogy saját kultúrájuk értékrendje feljebb való.

20. FOGYATÉKOSSÁG

A **fogyatékos** annak a maradandó állapotnak vagy sajátosságnak a megnevezése, amikor egy személy érzékszervi, mozgásszervi, értelmi vagy kommunikációs képességei számottevően elmaradnak az emberek átlagától. Főbb csoportjaik: értelmileg akadályozottak; látássérültek; hallássérültek; mozgáskorlátozottak; beszédben akadályozottak; a halmozottan sérültek (a fogyatékoság több területre terjed ki), valamint a teljesítmény- és viselkedészavarral küzdők.

21. GETTÓSÍTÁS

Gettósításnak a szegregáció azon fajtáját nevezzük, melyet olyan diszkriminációs politika eredményez, amely bizonyos (általában faji, nemzeti és vallási) közösségeket vagy csoportokat arra kényszerít, hogy egy város vagy terület meghatározott részében éljenek. Tágabb értelemben a gettósítás kifejezés minden olyan politikai eljárást és módszert jelöl, mely a társadalmi rend szempontjából zavaró jelenségekhez vezet, mint például egy társadalmi vagy kulturális csoport elszigetelődése vagy idegenként való kezelése

22. HALMOZOTTAN HÁTRÁNYOS HELYZET

Az 1993. évi LXXIX. törvény 121 § (1) bekezdésének 14. pontja szerint hátrányos helyzetű gyermek, tanuló: az, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett, illetve akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát a jegyző megállapította; e csoporton belül halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, az a tanuló, akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője - a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben szabályozott eljárásban tett önkéntes nyilatkozata szerint - óvodás gyermek esetén a gyermek három éves korában, tanuló esetében a tankötelezettség beállításának időpontjában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen; halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, az a tanuló is, akit tartós nevelésbe vettek.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket megillető kedvezmények, vonatkozó jogszabályi kötelezettségek:

- Ingyenes étkezés: bölcsődében, óvodában és 1-4. évfolyamon nappali rendszerű oktatásban résztvevő gyermekeknek
- Ingyenes tankönyvellátás: nappali rendszerű oktatásban résztvevő tanuló részére
- Kötelező óvodai felvétel
- Iskolai körzethatárok kialakítása, felvételi rend

Normatívák/támogatások:

képesség-kibontakoztató támogatás; integrációs támogatás; óvodai fejlesztő programok támogatása

23. HÁTRÁNYOS HELYZET

A **hátrányos helyzet** fogalmának tisztázása különösen fontos, ha iskolai körülmények között kell eldöntenünk, ki jogosult a különféle szociális kedvezmények igénybe vételére. Általában az alábbi tényezők fennállása esetén gyanakodhatunk arra, hogy a tanuló hátrányos helyzetű családi háttérből érkezik:

- a család csekély bevétellel, alacsony jövedelemmel rendelkezik, melynek nagy része vagy akár teljes egésze segély, nyugdíj, vagy ezekkel egy tekintet alá eső bevétel, továbbá alkalmi munka után járó jövedelem;
- szűkös lakáskörülmények, kis alapterületű lakásban több személy él együtt, így kevés az egy személyre jutó alapterület; egészségtelen lakhatási feltételek (pl. vizes, salétromos falak, nagy páratartalom, alagsori lakás, szuterén); rossz felszereltség (pl. konyha, fürdőszoba, beltéri WC, alapvetőnek tartott háztartási készülékek hiánya);
- a szülők alacsony iskolai végzettsége (csak általános iskolai, vagy olyan érettségit nem igénylő szakképzettség, amelynek nincs munkaerőpiaci értéke);
- deviáns környezet szocializációs ártalmait (pl. alkoholista, drogfüggő közeli hozzátartozók; játékszenvedély és következményei);
- család hiánya (állami gondoskodásba vett, illetve onnan kikerült fiatalok), az ép család hiánya (egyszülős család, elvált szülők, elhalt szülő), vagy éppen a több generáció, illetve távolabbi rokonsági fokokhoz tartozók együttélése;
- a beteg vagy korlátozott képességű szülők, akik fizikailag nem képesek gyermekük megfelelő ellátására, gondozására.

A munkanélküliség, a szegénység, a szociálisan inadaptált emberek, az etnikai kisebbséghez tartozás növeli a hátrányos helyzetre való esélyeket.

A következő szempontok alapján vizsgálható a hátrányos helyzet:

Munkanélküliség

- rokkantsági nyugdíj
- öregségi nyugdíj
- tartós munkanélküliség
- átmeneti munkanélküliség

Megkülönböztetések

- Kisebbségek: nemzeti, etnikai
- vallási alapon
- munkaerőpiacon nemek szerint
- fogyatékosok: értelmi fogyatékosok és fizikai fogyatékosok
- lakóhely szerinti különbségek: tanya, aprófalvak hátrányos helyzetben; rossz lakáskörülmények

Tanulásban akadályozottság

- dislexia
- disgráfia
- discalculia
- hiperaktív

Családi háttér

- szülők munkanélkülisége
- hátrányos családforma lehet: félárva, árva, elvált szülők, sokgyermekes család
- alacsony iskolázottság: nyelvtudás hiánya, hiányos továbbtanulási minta

24. HOMOFÓBIA

A homofóbia szó jelentése félelem, idegenkedés a homoszexualitástól, illetve a homoszexuálisoktól. Tágabb értelemben a homoszexuálisok elleni diszkrimináció általános megnevezése, hasonlóan a faji diszkrimináció esetében használt rasszizmus és a nők elleni diszkrimináció esetében használt szexizmus kifejezéshez. – A transzneműektől való hasonló félelem neve transzfóbia.

Május 17-e a homofóbia-ellenes világnap. A dátum onnan ered, hogy 1990-ben ezen a napon törölte az Egészségügyi Világszervezet (WHO) a homoszexualitást a Betegségek Nemzetközi Osztályozásából. 2005 óta a világnapot Magyarországon is ünneplik.

25. IDENTITÁS

Az azonosság fogalmának megközelítése két perspektívában, a tökéletes hasonlóság és a megkülönböztetés, két párhuzamos vizsgálódást tesz lehetővé, ha személyek vagy tárgyak identitásáról van szó: egyfelől a hasonlóságot, és a különbözőséget másfelől. Némelykor az identitást egyszerű adottságként fogják fel, ám ez a megközelítés sem az identitás dinamikáját, sem az identitás számára meghatározó társadalmi körülmények között végbemenő interaktív folyamatokat (és az esetleges intézményi aspektusokat) nem veszi figyelembe. Éppen ezért az identitás megértése számára elengedhetetlen, hogy mint létrejövés, vagy valamivé válás legyen értelmezve. Az identitás soha nem valamilyen teljes és befejezett meghatározottság, olyan yira nem, hogy még a halállal sem válik véglegessé, hiszen mindig lehetőség van

a post mortem átértékelésre, és vannak olyan identitások is, amelyek kifejezetten a halál révén válnak valóra (pl. a mártírok). A kortárs használatban bizonyos stílári rugalmasság érhető tetten, miután a 'társadalmi identitás' és az identitás közel azonos jelentésre tett szert. Ez viszont azért lehetséges, mert az identitás elengedhetetlenül társadalmi identitás.

26. INKLÚZIÓ

Az inklúzió eleve más pedagógiai szemléletet feltételez. A kulcsszó és a kiindulási alap az egyéni differenciálás. A pedagógus minden gyermekben a speciálisat, a rá jellemző egyedi sajátosságokat keresi és látja meg. Természetesnek veszi, hogy a legtöbb gyermeknek valamikor, valamilyen témában tartósan vagy csak rövidebb ideig tanulási nehézségei támadnak, vagyis a tanulási nehézségeket a tanulási folyamat természetes velejárójának kezeli, s nem feltétlenül a gyermekben magában keresi a hátráltató okokat. Az egyéniesített segítséget minden gyermeknek meg kell adni, ill. minden gyermeket képességei szerint kell terhelni. Ez tehát éppen ellentmond az átlagoshoz igazodó, egyetlen ütemet diktáló fejlesztési stílusnak. A pedagógus eszköztára gazdag, kiterjed:

- a tanítási program változatos feldolgozására
- a gyermekek sokoldalú tevékenykedtetésére
- a tananyag differenciált feldolgozására
- az egyéni tanulás stílus és ütem tekintetbe vételével kiszabott, vagy éppen a gyermekek által önállóan kiválasztott feladatokra
- a teljesítményszintek széles sávjának elfogadására
- a tanári irányítás mellett az együttműködő tanulás, azaz a gyermeki pármunka és csoportmunka, valamint az egyéni feladatmegoldások sűrű érvényesítésére

Az ilyen pedagógus amikor problémát lát, igyekszik saját eszköztárán változtatni.

27. INTEGRÁCIÓ

Az integráció kifejezés általános értelemben egységesülést, beilleszkedést, vagy beolvastást, hozzácsatolást jelent.

Az integrációnak több formája, célja, módja létezik. Például Magyarországon a rendszerváltás után fellépett a cigányság társadalmi integrációjának igénye avagy szegregációjának megszüntetése, a deszegráció; ezzel párhuzamosan az ország nemzetközileg megindult az integráció útján: a világbanki és Nemzetközi Valutaalapbeli tagság gazdasági, a NATO védelempolitikai, az Európai Unió gazdasági és politikai integrációt jelentett.

A faji (racial integration) és az etnikai (ethnic integration) integráció egyik része a deszegráció, amely megállítja a folyamatos faji vagy etnikai alapú elkülönítést, szegregációt. Ezen túl fellép a társadalom faji vagy etnikai alapú belső ellentéteinek megszüntetése, a mindenki számára elérhető egyenlő lehetőségek, a sokszínű, különböző hagyományokon alapuló kultúrák fenntartása és békés együttélése érdekében. Az integráció soha nem lehet a kisebbség belekényszerítése a többség kultúrájába. A deszegráció tekinthető jogi problémának, míg az integráció inkább társadalmi vonatkozású.

28. INTEGRÁLT OKTATÁS

A közoktatási törvény 1993. óta lehetővé teszi a sajátos nevelési igényű – régebben fogyatékos – gyermekek, tanulók elkülönítetten, kifejezetten a fogyatékoság típusa szerint létrehozott gyógypedagógiai intézményben, vagyis szegregáltan – illetve a többi gyermekkel, tanulóval együtt, vagyis integráltan történő nevelését, oktatását. Tehát integrált oktatásról a sajátos nevelési igényű gyermekek esetében beszélünk. Jelenleg az integrált nevelés-oktatásnak több típusa, szintje létezik a magyar közoktatás rendszerében.

- Spontán integráció: eléggé elterjedt. Ez azon integrációs típus, amelynél a szakemberek részéről nem jelentkezik tudatos integrációs szándék. A gyermek a többségi oktatási-nevelési intézménybe jár, a szülő ide íratta be, az óvoda vagy iskola fel is veszi. A szülő a szakértői bizottságnál nem járt gyermekével, s így a gyógypedagógus sem segíti a munkát még az időszakos nyomon követés vagy pedagógussal folytatott lazább kapcsolattartás szintjén sem. A pedagógus a törvény által biztosított kedvező lehetőségekkel nem él, útmutatás, segítség hiányában maga igyekszik megválaszolni, megoldani problémákat. Jó esetben – általában az enyhébb fogyatékosági típusoknál – többé-kevésbé sikeresen, rosszabb esetben inkább csak megtűri a gyermeket, de szinte semmit nem tesz annak pusztán formális jelenlétének oldására. Sajnos még igen gyakran előfordul ez a forma főleg a kisebb települések esetében, különösen az utóbbi években tapasztalható tanulólétszám csökkenés miatt. Ha tudomásul is veszi az intézmény, hogy fogyatékos gyermekkel van dolga, azt nem „tövényesíti”, hiszen ezeknek az iskoláknak többnyire a hátrányos helyzetű kistéleplési önkormányzat a fenntartója, és nem képes biztosítani a törvény által előírt tárgyi és személyi feltételt a fogyatékos gyermekek szakszerű ellátása érdekében.
- Helyi (lokális) integráció: ilyenkor az épület közös, de a SNI és ép gyermekek között gyakorlatilag semmiféle kapcsolat nincs. Ilyenek többnyire a tagozatként működő – régebbi nevén – kiegészítő osztályok. Az integráció lehetősége benne van ezekben a szervezési formákban, hiszen lehetne közös szabadidős foglalkozásokat kialakítani, rendszeresen ki lehetne emelni egyes gyermekeket akár csak valamilyen tevékenységre vagy órára, de viszonylag ritkán élnek ezzel a lehetőséggel, s így tulajdonképpen ez is a szegregálás egy formája marad azzal a különbséggel, hogy a lakóhelytől való távolság nem áll fenn.
- Szociális integráció: amikor a két gyermekcsoport tudatosan keveredik a foglalkozásokon kívüli vagy tanórán kívüli időben. Pl. az iskolában a délutáni tanulás idején már nem válik szét a két csoport, szándékosan egy asztalnál zajlik az ebédeltetés, közös a sporttevékenység, stb. Egyre elterjedtebb gyakorlat a közös táboroztatás, üdülés is.
- Az igazi cél, és egyben a legmagasabb szint a funkcionális integráció, amikor nem választják szét a gyermekeket az iskolai órákon. Ennek két foka van:
- részleges integráció: amikor csak az idő egy részében van a fogyatékos gyermek a többiekkel, egyébként elkülönített csoportban tartózkodik. E forma alapját teremti meg a párhuzamos csoportok/osztályok tudatosan tervezett órarendje, pl. az egyébként elkülönített osztályba járó tanuló adott tantárgyat

vagy tantárgyakat a többségi osztályban tanulja (ill. egy osztályban vannak, de adott tantárgyak esetén kiemelik az osztályból, és elkülönítetten tanul).

- A legmagasabb és tulajdonképpen az együttnevelés igazi célja a teljes integráció, melynek keretében a fogyatékos gyermek a teljes időt a többségi iskolában, osztályban tölti.

29. JOGEGYENLŐSÉG

A jogegyenlőség azt is jelenti, hogy a Magyar Köztársaságban minden ember a születésétől a haláláig jogképes, azaz a saját jogán jogokat és kötelezettségeket vállalhat és szerezhethet. A gyermekeknek és a fogyatékossgal élő személyeknek is teljes körű a jogképessége, ugyanúgy és ugyanannyi joga és kötelezettsége lehet, mint a többi állampolgárnak. Az adott személy korlátozottsága nem a jogok tartalmában, hanem csupán azok érvényesítési módjában jelenik meg. Jogképessége korlátozatlan, jogai maradéktalanul megvannak, de életkora vagy egyébállapota miatt azok egy részét csak törvényes képviselője útján tudja gyakorolni.

30. KÉPESSÉGKIBONTAKOZTATÓ, ILL. INTEGRÁCIÓS FELKÉSZÍTÉS

Az említett rendelet **11/1994 (VI.8.) MKM rendelet 39/D § (1)** pontja határozza meg, hogy az iskola a tanuló szociális helyzetéből és fejlettségéből eredő hátrányának el-lensúlyozása céljából képességkibontakoztató felkészítést szervez, melynek keretei között a tanuló egyéni képességének, tehetségének kibontakoztatása, a fejlődésének elősegítése, a többi tanulóhoz történő felzárkóztatása, tanulási, továbbtanulási esélyének kiegyenlítése, tehetségének kibontakoztatása folyik.

Az (5) pont szerint pedig ebben a képzésben a hátrányos helyzetű tanulók vehetnek részt,

Az integrációs felkészítés és a képesség-kibontakoztató felkészítés közötti különbség a felkészítésben részesülő és nem részesülő tanulók – tehát a hátrányos helyzetű és nem hátrányos helyzetű tanulók – arányában van, melyet a jogszabály – a további feltételekkel együtt - pontosan megfogalmaz.

Tehát az integrációs felkészítés esetén a hátrányos helyzetű tanulók együttnevelését értjük.

Képesség-kibontakoztató, ill. integrációs felkészítés:

- létrejött az Országos Oktatási Integrációs Hálózat, mely szakmai segítséget nyújt az iskoláknak
- a költségvetési törvény a képesség-kibontakoztató felkészítésben résztvevő intézményeknek, az integrációs felkészítésben résztvevő intézmények részére kiegészítő hozzájárulást biztosít.
- a kt. 2003. évi módosítása az integrációs felkészítést vállaló iskoláknak teszi 2005. szept. 1-től kötelezővé fejlesztőpedagógusok alkalmazását.

31. KISEBBSÉG

Kisebbségnek nevezünk egy nagyobb közösségen belül többé-kevésbé elkülöníthető, sajátos azonosságtudattal rendelkező (pl. etnikai, vallási vagy egyéb) csoportot, ha annak létszám^{aránya} a nagyobb közösségen belül az egyenként vizsgált sokaságok

nagyság szerint sorba állított listájának az alsó végén szerepel, (a csoportok számától függően valahol az 1-49% között van).

32. KISEBBSÉGI TÖRVÉNY

1993. évi LXXVII. törvény a nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól.

Az 1993. LXXVII. számú, a nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól szóló törvényben (továbbiakban kisebbségi törvény) felsorolt 13 hazai kisebbség egységes szabályozás alá esik. E törvény keretei között kell megtalálni a magyarországi romák kisebbségi jogainak biztosítását, akiknek helyzete alapvetően különbözik a többi hazai kisebbségtől. A romákat számarányuk, szociális helyzetük és az őket érő diszkrimináció mellett még az is megkülönbözteti a többi hazai kisebbségtől, hogy olyan szórványban élő népcsoport, amely nem rendelkezik anyaországgal.

A törvény a szabad identitásválasztás jogát egyéni jogként biztosítja. Ennek keretén belül valamely nemzeti vagy etnikai kisebbséghez tartozását bárki önként kinyilváníthatja, vagy kinyilvánítását megtagadhatja. Sajátos egyéni jog továbbá a családi és utónév anyanyelven való anyakönyveztetése. A kisebbségeknek joguk van nyelvük, kultúrájuk megismeréséhez, ami szorosan összefügg a kisebbségek közösségi jogival. Elidegeníthetetlen közösségi jog az önazonosság megőrzése: a történelmi hagyományok és az anyanyelv ápolása, fejlesztése; a kultúra megőrzése, valamint a művelődési és oktatási öngazdálkodáshoz való jog. A kisebbségek önszerveződését előmozdítandó a törvény biztosítja a kisebbségek politikai vagy más jellegű szerveződését. A törvény elismeri a kisebbségek nyelvét mint közösség-összetartó tényezőt. A szülő, illetve a gondviselő dönthet, hogy gyermeke milyen nyelvi oktatásban részesüljön. Nyolc tanuló szülőjének kérésére kisebbségi osztály vagy tanulócsoport indítása kötelező, amelyben a kisebbségi önkormányzatok kötelesek együttműködni. Emellett a kisebbségi önkormányzatok jogosultak oktatási intézményt működtetni. A kisebbségi oktatás garanciáját nyújtja, hogy az állam biztosítja megfelelő tankönyvek megjelentetését és taneszközök előállítását.

A kisebbségek kulturális autonómiájának másik sarkalatos pontja a nyelvhasználat. „A Magyar Köztársaságban anyanyelvét bárki mindenkor és mindenhol szabadon használhatja.” A nyelvhasználat feltételeit az állam köteles biztosítani. Ez nemcsak a magánkörben vagy iskolában használt anyanyelvhez való jogot jelenti, hanem azt is, hogy a hivatalos – közigazgatási, büntető és polgári – eljárások során az anyanyelv használata biztosított.

33. KOMPETENCIA MÉRÉS

Kompetenciamérés céljai

- hatékony eszköz biztosítása az intézményi önértékelés elősegítéséhez;
- visszajelzés arról, hogy az iskola milyen eredménnyel közvetíti a társadalom által elvárt tudást;
- az iskola képes legyen teljesítményét összehasonlítani a hozzá hasonló iskolákkal;
- a tanárok visszajelzést kapjanak arról, hogy az általuk átadott tudást a tanulók mennyire tudják alkalmazni;

- a mérési-értékelési kultúra terjesztése, a mérés módszereinek megismertetése a pedagógusokkal;
- az iskolafenntartók informálása saját intézményeik az országos adatokkal megbízhatóan összevethető eredményeiről.

A kompetenciamérések főbb jellemzői

A tesztek a diákok matematikai eszköztudását és szövegértési képességeit vizsgálják; A diákok önkéntes alapon kitölthetnek egy rövid háttérkérdőívet, amely lehetőséget biztosít a Hozzáadott Pedagógiai Érték vizsgálatára (2003-as méréstől). A Core-teszt alkalmazásával lehetőség nyílik az egymást követő évek eredményeinek összehasonlítására (2003-as méréstől).

34. KÖZOKTATÁSI TÖRVÉNY 2007-ES MÓDOSÍTÁSÁNAK ÖSSZEFOGLALÓJA

Az egyik legfontosabb változás 2007. szeptember 1-jétől az lesz, hogy a pedagógusokat nem kötelezhetik külön díjazás nélküli órák megtartására. A munkáltató továbbra is elrendelheti a heti kötelező óraszám feletti két plusz órát, ám kizárólag külön óradíjért.

Fontos lépés az is, hogy a pedagógusoknak adható, kiemelt munkavégzésért járó kereset-kiegészítésnél előnyben kell részesíteni azt, aki az intézményi teljesítményértékelés alapján jobban dolgozott. A minőségi munkát tehát ezentúl konkrét anyagi elismerés követi.

Lényeges változás áll be a sajátos nevelési igényű tanulók ügyében. Az volt a cél, hogy ezek a gyerekek valóban az állapotuknak, helyzetüknek megfelelő foglalkozást, oktatást kapják, ezért a törvénymódosítás szigorítja ezeknek a tanulóknak a vizsgálatát, a besorolási feltételeiket, és konkrétabban meghatározza az ellátásukban közreműködő szervezetek feladatait is. Az óvodák, iskolák, kollégiumok szerepe például nőni fog: a módosítás szerint elsősorban ezen intézmények felelnek azért, hogy a náluk lévő sajátos nevelési igényű gyerekeknek megszervezzék a megfelelő foglalkozásokat.

Az esélyegyenlőség érdekében tett fontos lépés, hogy hazai és nemzetközi közoktatási kistérségi pályázatokon ezentúl előnyben kell részesíteni azt a társulást, ahol hátrányos helyzetű település van, vagy a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek aránya eléri a 25 százalékot. A pályázatokon egyébként is kizárólag akkor indulhat el bármilyen intézmény, ha a pályamunkába beletesz egy konkrét esélyegyenlőségi intézkedési tervet.

Végül fontos változás áll be a jogkövető magatartás ellenőrzésében és a visszaélések szankcionálásában is. A törvénymódosítások jelentősen kibővítik az Oktatási Hivatal hatósági ellenőrzési jogkörét. A hivatal által kiszabható felügyeleti bírság például az eddigi százezer forintról egymillió forintra emelkedik. A hivatal feladata továbbra is az lesz, hogy vizsgálja az egyenlő bánásmód megvalósulását, az alkalmazási feltételek törvényességét, illetve hogy betartassa a közoktatás ingyenességére vonatkozó előírásokat.

35. MÁSODLAGOS (ISKOLAI) SZOCIALIZÁCIÓ

Az iskolai szocializáció a késői vagy másodlagos szocializáció. Ez nem alárendelt szerepet jelent, hanem az időbeli egymásutániségra utal. Személyi közvetítője a pedagógus, közege pedig az iskolai osztály. Ennek alapján az iskolai szocializációt két szempontból tudjuk megközelíteni

- a gyermektársak, az iskolai osztály, mint társas közeg oldaláról;
- a pedagógus oldaláról, hiszen ebben a folyamatban ő vezető funkciót tölt be.

Az iskolai szocializáció, ha rá tud épülni az elsődlegesre. Minél nagyobb az eltérés a családi és az iskolai elvárások között, nagyobb az egyén ellenállása az utóbbival szemben.

36. MEDIÁCIÓ

A mediáció alapötlete, az az elképzelés, hogy az ellenséges és antagonisztikus kétoldalú kapcsolatok konfliktus megoldásához egy „harmadik semleges felet” hívnak segítségül egyáltalán nem új keletű.

A mediáció az idők során a különféle törzsi és más etnikai vagy kulturális csoportok között, Afrikától Európán át Ázsiáig, Közép- és Dél-Amerikától Japánig, mindig is igénybe vették a család vagy a közösség bölcs öregjeit, hogy békítő szerepet vállaljanak a konfliktushelyzetekben.

Kínában az egymást követő uralkodói dinasztiákban a mediáció a konfliktusmegoldás egyik legfőbb eszköze volt.

A szó – *mediare* – eredeti jelentése:

- középen állni,
- egyeztetni,
- közbenjárni,
- közvetíteni,
- békéltetni.

A mediáció egy speciális konfliktuskezelési módszer, amelynek lényege, hogy a két fél vitájában mind a két fél közös beleegyezésével egy semleges harmadik fél (mediátor) jár közben.

A mediátor a problémamegoldó folyamat keretében segít tisztázni a konfliktus természetét, segít olyan megoldást találni, amely mind a két fél számára kielégítő.

A mediáció főbb elemei:

- az egyezkedést segítő technikák alkalmazása,
- a probléma megfogalmazása,
- az álláspontok közelítése,
- az egyezkedés folyamatának lépésekre bontása,
- az empátikus kommunikáció fejlesztése,
- alternatív megoldások keresése,
- közös cél kialakítása,
- a beszűkülés, bizalmatlanság, merev attitűdök kialakulásának megakadályozása.

37. MEGKÜLÖNBÖZTETÉS (Isd. diszkrimináció)

Az Alkotmány 70/A. § kimondja, hogy az emberi és állampolgári jogok mindenkitkülönbségtétel nélkül megilletnek, illetve előírja a hátrányos megkülönböztetés büntetését. Az Alkotmány 10 olyan szempontot emel ki nevesítve (faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési helyzet), amely alapján tilos diszkriminálni, de a felsorolás nyílt végű, az egyéb helyzet kategóriába számos más megkülönböztetés is beletartozhat. Így például az Alkotmánybíróság a több esetben[7][8] is egyéb helyzet szerinti diszkriminációnak ítélte a szexuális irányultság szerinti megkülönböztetést. Az Alkotmány 66. § emellett külön is kiemeli a nők és férfiak egyenlőségét, a nemi alapú diszkrimináció tilalmát.

38. MIGRÁCIÓ

Migrációnak nevezik azt a folyamatot, melynek során egyes személyek vagy csoportok úgy váltanak lakókönyezetet; illetve társadalmat, hogy ez a váltás időlegesen tartóssá, huzamossá válik. A népességmozgás tipikus esete az évszázadok óta szinte észrevétlenül folyó munkaerő-migráció. A munkavállalási szándék mellett számos egyéb körülmény is növeli-növelheti a migrációs potenciált. Ugyancsak évszázados, ha éppen nem évezredes múltra tekint vissza a vallási; etnikai és politikai okokból üldözött személyek migrációja. Az utóbbi időben mind gyakrabban keverednek egymással a migrációs motivációkban a gazdasági és politikai jellegű tényezők. Ennek ellenére a politikai és a jogi megkülönböztetés mellett a vándorlásszociológiában is használatos a két alapesetet elkülönítő fogalomhasználat. A „push”-faktorok a taszítóerőket, a „pull”-faktorok a vonzóerőket foglalják össze.

A gyakran túl általánosnak tartott migráció fogalom konkretizálására és differenciálására több tipológia született.

1. Térbeli szempontból megkülönböztetnek belső (intern) vándorlást - ez többnyire vidékről városba irányul -, valamint nemzetközi (extern) vándorlást. (Az utóbbi esetben további elkülönítési lehetőséget jelent a kontinentális és az interkontinentális kategória.)

2: Időtartam szempontjából megkülönböztetnek korlátozott vagy időszakos vándorlást (ilyen például a szezonmunka) és tartós vagy folyamatos vándorlást. Ez utóbbihoz sorolódik természetesen a ki-, illetve a bevándorlás és a letelepülés.

3. A végső soron egyéni migrációs döntés kiváltó okaira vonatkozóan megkülönböztetnek önkéntes vándorlást (mint amilyen például a munkaerő-vándorlás) és kényszervándorlást. Az utóbbi csoportba elsősorban az eltérő háttérű üldözések és a negatív diszkrimináció tartoznak. Egyes esetekben nehézséget okozhat e szempontrendszer szerint osztályozni a népességmozgásokat, mert magának a migránsnak távozás melletti döntésében is keverednek egymással - váltakozó arányban - a saját elhatározások a külső kényszerekkel. A vándorlók motívumai ugyanakkor egyben mindig politikai-morális értékelések tárgyai is: amennyiben az üldözés, az egzisztenciakárosodás ténye nem „elégé” nyilvánvaló, a befogadó társadalom közvéleménye

azonnal a menekültstátussal járó kedvezmények megkérdőjelezése felé hajlik. (A nyugatnémet társadalomban hosszú vita folyt arról, hogy a volt NDK-sok gazdasági menekültek-e vagy sem!)

4. Terjedelem szempontjából megkülönböztetnek egyes vagy egyéni vándorlást, valamint csoportos vagy kollektív migrációt. Az utóbbi esetben - társadalmi méreteknél - beszélnek tömegvándorlásról is. De a választóvonalak ebben a vándorlási típusban is képlékenyek. Sokan egyéni vándorlóként szerepelnek a statisztikában, holott valójában egész család, rokonság kitelepülésének a láncszemei ők, akik a célországban ismét együtt kívánnak élni. A vándorlások mintaképe a modern társadalmakban gyakran minősül individuális vándorlásnak. Mindenesetre a hagyományos megkülönböztetésnek „klasszikus” bevándorlás és munkaerő-migráció között a mai vándorlási folyamatokban alig maradt érvénye. Az Egyesült Államokban a bevándorlás például sok esetben időszakos marad, miközben Európában sok vendégmunkás tartósan letelepül, és gyakorlatilag bevándorlóvá válik.

39. MULTIKULTURALITÁS

Viszonylag új kifejezés a politikaelméletben, mely a kulturális sokszínűség egy adott állapotára utal. Will Kymlicka definíciója szerint a multikulturalitás számára az jelenti az igazi kihívást, hogy a modern társadalmak egyre többször találják szembe magukat az identitásuk elismerését és különbségeik elfogadását követelő kisebbségi csoportokkal. Mindazonáltal a "multikulturális" a kulturális pluralizmus sokféle formáját fedi, ezek mind másfajta kihívást jelentenek, és sokféle módja van a kisebbségeknek a politikai közösségbe való beépítésének.

A korábban önrendelkezéssel bíró, területileg koncentrált, illetve az önkéntesen bevándorolt egyénekből és családokból álló társadalmak meghódításának és gyarmatosításának két alapvető formáját határozzák meg. Az első esetben a csoportok jellemzően a többségi kultúra mellett létező különálló társadalmakként szeretnének megmaradni, és az autonómia vagy önrendelkezés különféle formáit követelik, hogy biztosíthassák a különálló társadalomként való fennmaradást. A másik esetben a kulturális különbségeket az egyének és családok bevándorlása okozza. Az efféle bevándorló csoportok gyakran laza szervezetbe, etnikai csoportokba tömörülnek. Az identitásuk általános elismerését kérik, és nem a domináns társadalom mellett élő, különálló és önrendelkezéssel bíró nemzetté szeretnének válni, hanem az adott politikai közösség intézményeit és jogrendszerét szeretnék úgy megváltoztatni, hogy azok jobban illeszkedjenek a kulturális különbségekhez.

40. MULTIKULTURALIZMUS

A közügyekben a multikulturalizmus kifejezés általában három jelentést takar.

Demográfiai leíró értelemben a kulturális vagy nemzeti sokszínűségre utal. Ideológiai-normatív értelemben azokra a filozófiai érvekre utal, melyek alátámasztják egy bizonyos identitáscsoport elismerésére való törekvés legitimitását.

Elvi-politikai értelemben azokhoz a politikákhoz kapcsolódik, melyek a sokszínűség által okozott problémákra hivatottak választ adni.

A multikulturalizmus nem más, mint a kulturális pluralizmus elismerése és támogatása minden társadalomban. Üdvözi a kulturális sokszínűséget és igyekszik megőrizni azt, ugyanakkor a kisebbségi és a domináns kultúrák gyakran egyenlőtlen viszonyára helyezi a hangsúlyt. A multikulturalizmus posztmodern diskurzus, mely a sokszínűség és a pluralizmus társadalmi megtapasztalását jelenti. Az globalizációt és a homogenizációs elméleteket ellenző gondolatmenetet képviseli, valamint hangsúlyozza a kulturális, nemzeti és nemi különbségeket és sokféleséget

41. NEMZET

A nemzet "az emberek olyan csoportja, amely tudatosan alkot közösséget, közös kultúrával és közös múlttal rendelkezik, pontosan kijelölt területhez köthető, közös jövőképpel rendelkezik, illetve jogot formál az önrendelkezésre". Fontos továbbá az a "társadalmi-történelmi összefüggés-egész, amelybe egy kultúra beágyazódik, és amely meghatározza egy kultúra fejlődését, átadását és befogadását", illetve, hogy az "az érzelmi beruházás, amellyel az egyének a földjüket, nyelvüket, szimbólumaikat és hiedelmeiket illetik, az önmeghatározás igényét teremti és erősíti meg".

42. NEMZETISÉG

A nemzetiség szót két értelemben használhatjuk. Általánosabb értelmében valamely nemzethez tartozást jelent (pl. valakinek a nemzetisége). Szociológiai, politikai kifejezésként ugyanakkor valamely meghatározott etnikumhoz tartozó kisebbségre használják.

Típusai

A nemzetiségeket két csoportba lehet osztani, beszélhetünk nemzeti kisebbségről és etnikai kisebbségről. Európában a legnagyobb arányban az albánok laknak anyaországuk határain kívül, a legnagyobb számban pedig az oroszok, orosz kisebbség jelentős számban él Észtországtól Örményországig, csak Ukrajnában 10 millió feletti létszámban.

43. PREVENCIÓ (MEGELŐZÉS)

Szociális munkások és mások által tett lépések, melyek minimalizálják, illetve kiküszöbölik azokat a társadalmi, pszichológiai és egyéb feltételeket, melyekről tudják, hogy fizikai és érzelmi betegségeket, illetve néha társadalmi-gazdasági problémákat okoznak, vagy hozzájárulnak ezek felléptéhez. Ebbe beletartozik azon társadalmi feltételrendszer létrehozása, amely lehetővé teszi az egyének, családok és közösségek számára a változás lehetőségét. Formái az elsődleges-, másodlagos-, illetve harmadlagos prevenció.

RASSZ

A rassz szó a francia race kifejezés magyarosított alakja, amely emberfajta-t jelent. Az emberi rasszokat a 20. század első felében külön fajoknak tartották, ami a rasszista ideológia előretörése idején szinte uralkodó nézetté vált. Ma már közismert, hogy minden ma élő ember egyetlen fajhoz (Homo sapiens) tartozik.

44. RASSZIZMUS

Emberfajta szerinti megkülönböztetés. Helytelen kifejezéssel fajok (faji) vagy raszszok szerinti megkülönböztetés.

45. RÁSEGÍTŐ SZABÁLYOZÁS

A pozitív diszkriminációs modell lényege, hogy a „törvény hátránykompenzációs célú kedvezményeket és többletjogokat biztosít valamely kiemelt védelemre szoruló csoport számára.

46. REHABILITÁCIÓ

Az egészséges és hasznos képességi szint vagy lehető legkielégítőbb állapot helyreállítása. A szociális munkások általában az olyan embereknek nyújtott segítséggel kapcsolatosan használják ezt a kifejezést, akik valamilyen sérülés, betegség vagy diszfunkció okozta károsodásban szenvednek. Ez a segítő folyamat történhet kórházakban, szociális intézményekben, szervezetekben, klinikákon, iskolákban, börtönökben és még sok egyéb környezetben, és állhat fizioterápiából, pszichoterápiából, tornából, képzésből és az életstílus változásaiból.

47. SAJÁTOS NEVELÉSŰ GYEREKEK (SNI)

A közoktatási törvény **121.§ 29.** pontja szerint sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján

- a) testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos,
- b) pszichés fejlődés zavarai miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott (pl. dyslexia, dysgraphia, dyscalculia, mutizmus, kóros hyperkinetikus vagy kóros aktivitászavar)

48. SZEGREGÁCIÓ

A szegregáció a társadalmi távolságtartás intézményesített, fizikai elkülönülésben kifejeződő formája. A szegregáció "két csoport lakóhelyének, munkahelyének, szociális intézményeinek vonatkozásában fennálló fizikai elkülönítésére vonatkozik", általában valamely domináns csoport kényszeríti rá egy kisebbségi csoportra. Mindazonáltal a szegregáció ritkán valósul meg teljes mértékben: elkerülhetetlenül előfordul csoportok közötti érintkezés a megkülönböztetést gyakorló társadalmak legtöbbszében. Kontextustól függetlenül létezik a lakóhely és iskoláztatás szerinti megkülönböztetés, amelyet nem feltétlenül a törvény kényszerítő ereje tart fenn, hanem gazdasági és társadalmi diszkrimináció eredményezi, amint többnyire a gettósítás példái mutatják. A fentiek mellett a szegregáció kifejezést valamelyest eltérő kontextusban is használták. Bizonyos elméletek állítják, hogy a háztartásokon belüli munkamegosztás nemi megkülönböztetést teremt, erre hivatkozva Elisabeth Bott új kifejezés

bevezetését ajánlotta a feminizmus-diskurzuson belül, mégpedig a háztartásban hátrányosan megkülönböztető szegregatív házastársi viszony fogalmát.

49. SZEXUÁLIS KISEBBSÉG

A szexuális irányultság (szexuális orientáció, nemi irányultság, szexuális beállítottság) dönti el, hogy az egyén társkereső aktivitása döntően milyen partnerre (elsősorban, hogy melyik nem képviselőire) irányul.

Egy személyt általánosan heteroszexuálisnak tekintünk, ha szexualitásuk elsősorban ellentétes nemű partnerekre irányul, homoszexuálisnak, ha azonos neműekre, és biszexuálisnak, ha mindkettőre számottevő mértékben. A kevésbé formális „meleg” és „leszbikus” szavakat korábban csak a hétköznapi társalgásban használták, de ma már a tudományos életben is elfogadottá váltak. Szolgálhatnak arra is, hogy a szexuális irányultságot, mint társadalmi identitást hangsúlyozzuk.

Aszexuálisnak nevezzük azokat az embereket, akiknek egyáltalán nincs vagy alig van szexuális érdeklődésük, és a cölibátus vagy szexuális absztinencia kifejezéseket azok esetében, akik szexuálisan nem aktívak (akár meglévő nemi érdeklődésük ellenére). Az autoszexualitás szintén tekinthető önmagunkra irányuló szexuális orientációnak. Ritkán, de előfordul a monoszexualitás szó is a csak egy nemre korlátozódó szexualitásra, a biszexualitás ellentétpárjaként.

A szexuális jogok elismerése még nem valósult meg teljesen.

50. SZOCIALIZÁCIÓ

A szocializáció, mint alapfogalom a társadalmi környezetbe való beilleszkedést jelenti, ami valójában egy társadalom által kikényszerített állapot. Az ember születésétől kezdve folyamatosan válik "emberré" és sajátítja el a viselkedési normákat. A kisgyermeknél különböző kényszerítési szankciókat alkalmaznak. Ez persze kultúránként változik, és nem biztos, hogy két különböző országnak ugyanazok a társadalmi normái. Ezek a normák a társadalmi fejlődés során alakultak ki. A társadalmi normának egy lehetséges felépítését az alábbi tagolás mutatja.

51. SZUBKULTÚRA

Ez a kifejezés a társadalom bizonyos részeinek, kulturális értelemben vett sajátos voltát fejezi ki szabályainak, életvezetésének, értékrendjének, meggyőződéseinek, szokásainak tekintetében.

52. TÁRSADALMI REPREZENTÁCIÓ

A társadalmi reprezentáció olyan tartalmak kifejezése és megnevezése, melyek révén az egyéni tudat a rajta túlterjedő, társadalom és intézmények által megjelenített valósághoz viszonyul. E folyamat során az egyén megteremti társadalmi kapcsolatait a társadalom egészével. A folyamat fordított irányban is végbemegy, hiszen a társadalom kinyilvánítja azokat a viselkedési mintákat, kommunikációs formákat, amelyek a társadalmi reprezentáció révén kifejezésre jutnak.

53. TÁRSADALMI SZOLIDARITÁS

A foglalkoztatás, vagy más társadalmilag hasznos tevékenység során semmilyen korú, nemű, nemzetiségű, családi vagy egészségügyi állapotú munkavállaló sem értékesebb a társadalom számára a másikinál.

Társadalmunk minden tagjának érdeke a szolidaritás erősítése, amely nagyban elősegítheti a hátrányos helyzetű csoportok foglalkoztatási és érvényesülési lehetőségeit.

54. TOLERANCIA

A tolerancia latin eredetű szó, elsősorban türelmességet jelent mások véleménye, főleg vallása, világnézete, etnikai vagy nemzeti hovatartozása, illetve más egyebek iránt. A műszaki életben a megadott méretektől, mennyiségtől, vagy minőségtől való megengedett legnagyobb eltérést jelenti. Orvosi szempontból a szervezet ellenálló képességét, vagy gyógyszerterelő képességét értjük alatta.

Az általános tolerancia szó ellentéte az intolerancia, ami bizonyos dolgok iránti türelmetlenséget, valakivel, vagy valamilyen, (főleg vallási) nézettel szemben. Orvosi értelemben is használják, itt főképp a gyógyszerekkel való összeférhetetlenséget jelöli.

Az intoleráns is (vallási, politikai stb.) nézetekkel szembeni türelmetlenséget jelentett, ma már inkább ezek teljes elutasítását értjük alatta.

55. XENOFÓBIA

A xenofóbia idegenekkel, külföldiekkel szemben, illetve valamennyi általuk képviselt értékkel, szokásaikkal, külső megjelenésükkel és általában viselkedési gyakorlatokkal szembeni erős, irracionális gyűlöletet és gyanakvást jelent. A xenofóbia szó szerinti jelentése: idegenekkel szembeni ellenszenv vagy irtózás. Az idegen ebben az esetben minden olyan személy, aki különbözik tőlünk, akár mint kulturális csoport, nemzet tagja stb. A xenofóbia valamely közösség vagy egy társadalom egészének elszigetelődéséhez vezet, abból a célból, hogy fenntartsa függetlenségét, és elejét vegye a létét fenyegető (ilyennek tekintett) idegen befolyásnak. Az etnikai és vallási előítéletek, a rasszizmus, a nacionalizmus és a sovinizmus erősítik a xenofóbiát. A xenofóbia szélesebb körben elterjedt alacsonyabb iskolázottságú emberek és autoriter típusú személyiségek körében. A xenofóbia többnyire etnikai sztereotípiák és előítéletek eredményeként jött létre, másfelől ilyeneket használ fel félelmei igazolásául.

- SNI megfogalmazás:

121. § (1) 29. sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a gyermek, tanuló, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján

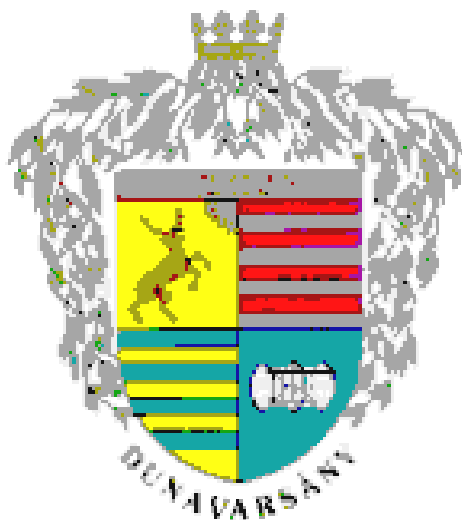
a) testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd,

b) a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd;

- A fejlesztés alapelvei közül ki kell venni az érzékszervi és beszéd fogyatékos fogalmat, mivel az érzékszerv (látás, hallás) sérülését, míg a beszéd fogyatékos fogalom csak akkor maradhat, ha a Beszédvizsgáló szakértői bizottság szakvéleményével rendelkezik. Ez utóbbi esetben külön logopédus által történő megsegítés szükséges, a habilitációs, rehabilitációs óratöbbletet biztosítani kell, és külön programot kell írni rá. A diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia és a hiperaktivitás akkor tartozik az SNI körbe, ha a szakértői bizottság a felülvizsgálatát követően továbbra is elrendeli a fejlesztő foglalkozások tartását, konkrét óraszámot határoz meg, kijelöli az iskolát, a fejlesztő foglalkozásokat, ill. a tanuló fejlődését továbbra is ellenőrzi, valamint megállapítja a felémelt normatívára való jogosultságot. Az új NAT rendelkezéseit ebbe bele kell foglalni és kiemelni. Amennyiben ilyen tanulók vannak, akkor az alapító okiratban is ezt meg kell jeleníteni, beidézve a hivatkozott jogszabály b) pontját.

Dunavarsány Város Önkormányzatának

Esélyegyenlőségi programja

2008.

I. Bevezetés:

1. Alapelvek:

Az esélyegyenlőség iránti igény, annak a ténynek a felismerésén alapul, mely szerint a különböző társadalmi csoportok, és azok tagjai vagyoni, családi, gazdasági helyzetük szerint jelentősen különböznek egymástól, és ez a különbözőség mindennapjaikra is kihat: aki hátrányosabb helyzetben van, annak kisebb az esélye a továbbtanulásra, a munkához jutásra, a szakképzettség elnyerésére, a magasabb fizetésre, a magasabb társadalmi státusz és presztízs elérésére.

Alkotmányunk 70/A. §-ának (3) bekezdése rendelkezik arról, hogy a Magyar Köztársaság a jogegyenlőség megvalósulását az esélyegyenlőtlenségek kiküszöbölését célzó intézkedésekkel is segíti.

Az Európai Unió elvárások alapján a települések feladata a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentése. Az esélyegyenlőség biztosítása és előmozdítása egymással nem helyettesíthető, jól elkülönített fogalmak, amelyek egyben *egymást kiegészítő célokat jelölnek meg*.

Az esélyegyenlőség *biztosítása* általában passzív cselekedet, amely valamit lehetővé tesz a védett csoport számára is. Az esélyegyenlőség *előmozdítása* aktív cselekedet, amelynek eredménye, hogy a védett csoport tagjai valóban élni tudnak a számukra is nyitott lehetőségekkel. Esélyegyenlőség érvényesüléséről csak akkor beszélhetünk, ha mindkét cél egyszerre teljesül, az adott védett csoport tényleges résztvevővé válik.

Az esélyegyenlőség pozitív befolyásolásához szükséges megerősítő intézkedések készítése, ennek *stratégiai terve* az esélyegyenlőségi program. Az esélyegyenlőségi program része a helyzetelemzés, az alapelvek, célok meghatározása, a továbblépés lehetőségeinek megkeresése, melyhez partnerségi megközelítés szükséges.

Az Esélyegyenlőségi program alapja a Köztársasági Esélyegyenlőségi Program,

mely kiterjed:

- a jogi és szociális, szolgáltató és információs rendszer építésére,
- az érintett köztisztviselők, közalkalmazottak képzésére,
- a hátrányos helyzetű csoportok tagjainak médiajelenlétét biztosító közvélemény-formáló programok szervezésére,
- a fogyatékkal élő emberek számára a környezet bejárhatóvá tételére,
- az erőszaktól szenvedőknek komplex jogi, szociális és pszichológiai segítséget nyújtó krízisintervenciós központok kialakítására,
- területi szinten halmozottan megjelenő hátrányok újszerű társadalompolitikai kezelésére.

Az esélyegyenlőség előmozdítása konkrét, a hátrányok kiegyenlítését segítő intézkedések végrehajtásával érhető el. A területet érintő szabályozásnak ennek megfelelően az a feladata, hogy olyan keretet biztosítson az állami intézkedéseknek, amelyek a közösségi erőforrások leghatékonyabb felhasználását teszik lehetővé.

A program megvalósításához szükséges a garanciák, módszerek meghatározása, ehhez intézkedési terv készítése.

A program célja, hogy az élet valamennyi területén megelőzze a hátrányos megkülönböztetést és elősegítse egyes társadalmi csoportok tagjainak esélyegyenlőségét, mely a kormány, az állam és az önkormányzati intézmények feladata.

Az önkormányzati esélyegyenlőségi program tartalmazza különösen a helyi közügyekkel és a települési önkormányzat által ellátott feladatokkal kapcsolatos célokat, ezek elérésének lehetséges módját.

Az Európai Unió elvárások alapján a települések feladata a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentése. E program célja, hogy a város minden lakójának elérhetővé tegye a közszolgáltatásokat, biztosítja az idősek, a fogyatékkal élők és a hátrányos helyzetű polgárok esélyegyenlőségét az élet minden területén.

Esélyegyenlőség a közoktatásban

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 35.§-a szerint a települési önkormányzatok *helyi esélyegyenlőségi programot* fogadhatnak el, amelyben elemzik a településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének alakulását és meghatározzák az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő célokat.

Az esélyegyenlőségi programunkkal *különösen a közoktatás terén* megvalósuló esélyegyenlőség előmozdítását kell ösztönöznünk.

Az esélyegyenlőség érvényesítése érdekében különös figyelmet kell fordítani minden infrastrukturális és szakmai fejlesztés támogatása esetén a *halmozottan hátrányos helyzetű tanulók* és a *sajátos nevelési igényű tanulók oktatási helyzetére* a beruházásokban, fejlesztésekben, a közoktatási intézményekben. Kiemelten fontos az érintett intézmények oktatásszervezési gyakorlatának áttekintésével, illetve az intézmények tanulói összetételének összehasonlításával annak vizsgálata, hogy érvényesül-e a diszkriminációmentesség, szegregációmentesség, és a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók oktatási és társadalmi integrációjának támogatása.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esélyegyenlősége előmozdításának elengedhetetlen feltétele az *egyenlő hozzáférés biztosítása*, valamint olyan támogató lépések, szolgáltatások tervezése és megvalósítása, amelyek csökkentik meglévő hátrányaikat, javítják iskolai sikerességüket.

A közoktatási intézmények esélyegyenlőségi programjának helyzetelemzéséhez és a program kidolgozásához szükséges felmérések elvégzését és a következtetések alapján elkészítendő intézményi esélyegyenlőségi tervhez az 1. sz. melléklet nyújt segítséget.

Az egyes közoktatási intézmények a feladattervének elkészítéséhez a 2. sz. melléklet ad további javaslatot, melyet az intézményi sajátosságok figyelembevételével szükséges alkalmazni.

2. A vonatkozó fontosabb jogszabályok:

Alapvető jogszabályok:

- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló
- 1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról
- 1992. évi XXII. Törvény a Munka törvénykönyvéről
- 1949. évi XX. törvény a Magyar Köztársaság Alkotmányáról
- 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásról
- 1993. évi LXXVII. törvény a nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól
- 1991. évi IV. törvény a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról

A közoktatási esélyegyenlőségi alapelvek és szabályok szempontjából fontos, további jogszabályok:

- 11/1994. (VI.8.) MKM rendelet a nevelési – oktatási intézmények működéséről
- 19/2002. (V.8.) OM rendelet a közoktatási intézmények elhelyezésének és kialakításának építészeti – műszaki követelményeiről
- 14/1994. (VI.24.) MKM rendelet a képzési kötelezettségről és a pedagógiai szakszolgálatokról
- 2/2005. (III.01.) OM rendelet – A Sajátos nevelési igényű gyerekek óvodai nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 277/1997. (XII.22.) Kormányrendelet a pedagógus-továbbképzéséről, a pedagógiai – szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben részt vevők juttatásáról és kedvezményeiről

3. Helyzetelemzés:

Demográfia

2007. decemberi állapot szerint:

Lakosság száma	6678
0-3 évesek száma	265
4-6 évesek száma	245
7-14 évesek száma	600
15-17 évesek száma	255
18-62 évesek száma	4042
63-100 évesek száma	1271

„A lakosság korcsoport szerinti eloszlása kiegyensúlyozott, ezért minden korosztály igényének kielégítése azonos súlyú feladatot jelent az önkormányzat számára. Kiemelkedő figyelmet igényel az óvodáskorú gyermekek napközbeni ellátásának biztosítása.

A város Budapest agglomerációjában helyezkedik el, a lakosság létszámának növekedése - az elmúlt évekhez hasonlóan következő években is vélelmezhető.”¹

A fentiekben bemutatott korosztályi megoszlás azt mutatja

Közoktatási Intézmények

<i>Intézmény neve</i>	<i>Feladat-ellátási helyek száma</i>	<i>Tanulólétszám</i>	<i>Pedagógiai feladata</i>	<i>Kiegészítő feladatok</i>
Weöres Sándor Óvoda	2	9 csoportban, 226 gyermek	Óvodai nevelés	Tevékenységek központú Óvodai Nevelési Program, úszásoktatás, hittan, zeneovi, néptánc
Árpád Fejedelem Általános Iskola	4	546	Általános isk. oktatás, fogytékos gyermekek oktatása,	Nemzetiségi nyelvoktatás, emelt szintű testnevelés-oktatás, egésznapos nevelés
Erkel Ferenc AMI	3	14 tanszakon max. 250 tanuló lehet fel	Alapfokú művészetoktatás (zeneművészeti ág)	

Közművelődési intézmények

¹ Forrás: Dunavarsány Város Önkormányzatának beszámolója a 2007. évi gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatok ellátásáról. Szerző: Pál Anita Igazgatási o.v.

A városban önálló intézményként működik a Városi Könyvtár, és vele egy címen, de szintén önálló intézményként a Petőfi Művelődési Ház.

E két intézmény együttes munkája sokoldalú, a különböző érdeklődésű helyi polgárok igényeit messzemenően figyelembe vevő közművelődési, kultúrálódási lehetőséget biztosít.

Kisebbségi Önkormányzatok működése Dunavarsányban

A Német Kisebbségi Önkormányzat 1998. óta működik. Kulturális rendezvényeivel, hagyományápolással és elsősorban a fiatalok körében a német nyelvi kultúra ápolásával, megőrzésével járul hozzá a kisebbségi célok megvalósulásához. Évente, a kisebbségi önkormányzati közmeghallgatáson közvetlenül is lehetőség nyílik az egyéni és közösségi vélemények megismerésére.

A városban cigány kisebbségi önkormányzat is működik, mely hasonló feladatokban segítheti a társadalmi integrációt, az előítéletek, a szegregáció csökkenését, megszüntetését, a cigány identitású polgárok felemelkedését.

II. Esélyegyenlőségi program

1. Az esélyegyenlőségi program általános céljai

- A hátrányos megkülönböztetés megszüntetése, az esélyegyenlőség biztosítása a hátrányos helyzetű csoportok számára, az összetartó, szolidáris társadalom erősítése.
- Gazdasági területen a minimális forráshoz való jog biztosítása.
- A megfelelő pénzbeli, természetbeni juttatásokhoz való hozzájutás biztosítása, valamint a város intézményeiben a különböző közszolgáltatásokhoz való hozzájutás biztosítása.
- Az esélyegyenlőség biztosítása érdekében össze kell hangolni a foglalkoztatási, az oktatási, az egészségügyi, a szociális igazgatási, területfejlesztési célokat.

2. Intézkedések az egyes célcsoportok esélyegyenlőségének előmozdítása érdekében

A program célja a 2003. évi CXXV. törvénnyel összhangban, az azokban foglalt célok és elvek mentén a helyi viszonyokhoz igazodó, a lakosságot – kiemelten a hátrányos helyzetű csoportokat – segítő, az esélyegyenlőséget növelő feladatok összegyűjtése, rendszerezése, valamint azok időbeni ütemezése.

A Program kiemelt figyelmet szentel a közszolgáltatások minél jobb elérhetőségére, ezzel segítve a lakosság egyes jogainak minél jobb érvényesülését.

A Program a lakosság helyzetének megfelelően a kiemelten foglalkozik az egyes helyben leginkább érintett csoportok (idősek, fogyatékkal élők, önálló nemzetiségi identitású lakosság) helyzetének javítását célzó intézkedésekkel és feladatokkal.

A Program célja, hogy az egyes érintett csoportok tagjainak helyzetét javító intézkedéseket egybegyűjtse és felelősök, valamint határidők kitűzésével valós változásokat idézzen elő.

A program a céljait - középtávon - 2015-ig kívánja megvalósítani.

A program megvalósításához az Önkormányzat saját lehetőségei nem elegendők, szükséges a gazdasági szereplők, a civil szervezetek valamint a lakosság aktív közreműködése.

Az Önkormányzat vállalja, hogy a program saját helyzetét, valamint intézményeit érintő részeit anyagi lehetősége függvényében végrehajtja, továbbá segíti az esélyegyenlőség megvalósulását a település területén más szervezeteknél valamint más szervezetek bevonásával.

Az Esélyegyenlőségi program végrehajtását 2 évente felül kell vizsgálni és az aktuális helyzethez kell lehetőségek szerint igazítani.

3. Minden célcsoportot érintő intézkedések:

a. A hátrányos helyzetű csoportok munkaerő-piaci helyzetének javítása

Az önkormányzat igyekszik élni mindazon lehetőségekkel, amelyek biztosítják a hátrányos munkanélküliek, az inaktív munkaerőpiacra történő visszakerülését, így a közhasznú foglalkoztatást, a közmunkát, illetve a képzéssel egybekötött foglalkoztatást. Az önkormányzat a foglalkoztatási helyzet javítása érdekében folyamatosan együttműködik a Baranya Megyei Munkaügyi Központ Komlói Kirendeltségével, a helyi kamarával. Az önkormányzat a Vállalkozásfejlesztési Alapítványon keresztül támogatja azon vállalkozásokat, amelyek munkahelyteremtő beruházásokat hajtanak végre.

b. Közszolgáltatást nyújtó intézmények teljes akadálymentesítése

A Város területén működő önkormányzati fenntartású közintézmények teljes akadálymentesítése a vonatkozó jogszabályi előírások figyelembe vételével, legkésőbb 2012-ig, az intézményvezetők irányításával, saját illetve pályázati források felhasználásával.

Az önkormányzat vállalja, hogy kiemelten kezel és pénzügyi lehetőségei tükrében támogat minden, a közintézmények akadálymentesítését szolgáló pályázatot.

c. A helyi szemléletet az esélyegyenlőség megteremtésének feladataira irányító, azt alakító programok támogatása, segítése

A Város lakossága számára, olyan ismertető anyagok készítésének, lakossági tájékoztató fórumok, valamint más típusú programok, rendezvények támogatása, segítése, melyek előmozdíthatják az esélyegyenlőségi program célcsoportját jelentő emberek kedvezőbb társadalmi integrációját és szemléletváltást eredményezhetnek a lakosság minden tagjánál.

Az önkormányzat támogat továbbá, a jogsértésekkel szembeni fellépés lehetőségeire vonatkozó, mindennemű tájékoztatási lehetőséget és saját eszközeivel (helyi média, önkormányzati hirdetőtábla stb.) népszerűsíti azokat.

A megvalósítás a tervezési ciklusban folyamatosan az éves költségvetés keretein belül – a pénzügyi lehetőségeinek függvényében történik.

d. A hátrányos helyzetű csoportoknak az információs társadalommal összefüggő egyes szolgáltatásaihoz való hozzáférés elősegítése

Az önkormányzat – lehetőségeihez mérten - támogatja a célcsoportok információs társadalommal összefüggő egyes szolgáltatásokhoz kapcsolódó eszközbeszerzést szolgáló pályázatot, a célcsoport ez irányú képzését, továbbá támogatja, olyan mindenki számára elérhető információs pontok kialakítását, melyeken keresztül a szükséges eszközökkel nem rendelkező emberek a lakhelyükhöz minél közelebb hozzáférhetnek az internethez, valamint az információs társadalom nyújtotta egyéb szolgáltatásokhoz.

e. A fogyatékkal élők esélyegyenlőségének támogatása

A tartós egészségügyi problémával, illetve fogyatékkal élő emberek munkaerő-piaci lehetőségei erősen behatároltak.

Önkormányzatunk nagy hangsúlyt fektet a prevenció elvére, a fogyatékossgot okozó betegségek, balesetek megelőzésére.

Célunk továbbá a fogyatékos személyek integrációjának megvalósítása. Intézményeink teljes körű akadálymentesítése, illetve a gazdasági élet szereplőinek támogatása az akadálymentesítésben legkésőbb 2012-ig.

Az önkormányzat vállalja, hogy elősegíti a fogyatékkal élők minél könnyebb információhoz jutását, különösen a helyi médiában (feliratozás, jeltolmács, gyengén látók számára jobban látható honlap stb.), valamint az elektronikus ügyintézés lehetőségének megteremtését.

f. Időskorúak életminőségének javítása

Az, hogy az idősek hogyan élik meg az évek múlását, az egyedüllétet, nagymértékben függ a társadalom nyújtotta életkörülményektől, az idősekkel szemben tanúsított társadalmi magatartástól.

Nehezíti a helyzetet, hogy a család aktív tagjai távol vannak, vagy a megélhetési gondok miatt több mint nyolc órát dolgoznak, így kevés idő marad az idősek gondozására, a velük való törődésre. Ennek hatására megnő a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások iránti igény, ami jelentős kihívás elé állítja az önkormányzatot.

A nyugdíjasok között igen magas az egyszemélyes háztartások száma. Ezen háztartások nagy részét igen alacsony nyugdíjjal rendelkező özvegy nők alkotják. Az, hogy az idősek hogyan élik meg az évek elmúlását, az egyedüllétet, nagymértékben függ a társadalom nyújtotta életkörülményektől, az idősekkel szemben tanúsított társadalmi magatartástól. Ezen a téren jelentős a társadalmi szinten megoldásra váró problémák száma, a nyugdíjak reálértékének megőrzése, emelése, az idősek biztonságérzetének növelése, a szegénység, a megélhetési gondok elleni küzdelem.

g. Foglalkoztatáspolitikai

A foglalkoztatáspolitikai a munkaerőpiac olyan külső szabályozó rendszere, amelyik a munkaerőpiacot úgy igyekszik befolyásolni, hogy ezáltal rugalmasabb és harmonikusabb legyen annak működése, segítse elő a munkaerő-piaci egyensúly létrejöttét, vagy legalábbis annak lehető legteljesebb megközelítését, a „minél teljesebb” de racionális foglalkoztatást, és egyúttal érvényesüljenek, mozgásteret, megvalósulási lehetőséget kapjanak a társadalmi-szociális funkciók is.

a társadalmi gondoskodás és szolidaritás elve alapján azok megélhetésének biztosítását, akik önhibájukon kívül kerültek ki a munkaerőpiacról. Egyedül nem képes az ezzel együtt járó feladatokat megoldani. Ehhez mindazoknak a funkciócsoportoknak az aktív részvételére és támogatására szükség van, amelyek alakítják a keresletet, a kínálatot, a mobilitást, a megélhetést, vagyis miközben saját speciális feladatukat ellátják, egyúttal automatikusan befolyásolják a foglalkoztatási folyamatokat is.

a szociális partnerség: az érdekegyeztetés különböző szintjeivel és formáival segítheti a keletkezett feszültségek feloldását, a munkaerő-piaci partnerek együttműködését.

Lehetséges kitörési pontok, megoldási eszközök:

Az aktív eszközök alkalmazása, mely a munkáltatók foglalkoztatási képességének, hajlandóságának és lehetőségének támogatására, elősegítésére irányulnak.

A passzív eszközök alkalmazása, a munka nélkül maradottak segélyezését biztosítja.

A munkavállalási készség javítása, az érdekeltség erősítése

Nemcsak szervezetenként kell támogatni, hanem az érintetteket egyénileg is ösztönözni kell arra, hogy maguk is aktívan keressenek, vállaljanak munkát.

Azon munkanélküliekkel szemben, akik a felkínált álláslehetőséget indokolatlanul elutasítják.

Az infrastrukturális feltételek javítása

A munkahelyek megtartása

A vállalkozások hosszú távon is képesek legyenek megtartani a munkaerőt.

Munkahelyek létrehozása, a foglalkoztatás bővítése

A munkahelyteremtés elősegítése, ösztönzése, támogatása

A gazdaságfejlesztési programok, területfejlesztési lehetőségek kihasználása

h. Szociális védelmi rendszer

Kiemelt feladatnak kell tekinteni:

- a foglalkoztatásból kívül rekedtek,
- a lakhatásukban veszélyeztetettek,
- a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek,
- a szociális vagy egészségi állapotuk miatt segítségre szoruló idős korúak,
- a mentálhigiénés támogatásra szoruló személyek,
- a tartósan egészségkárosodott és a fogyatékos személyek

életfeltételeinek a támogatását.

i. Személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatások

Az Önkormányzat által biztosított személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások

- a) gyermekek napközbeni ellátása, (óvoda, iskolai napközi otthon)
- b) gyermekjóléti szolgáltatás

Az Önkormányzat által biztosított szociális alapszolgáltatások

- a) étkeztetés,
- b) házi segítségnyújtás,
- c) jelzőrendszeres házi segítségnyújtás,

- d) közösségi ellátások
- e) nappali ellátás,
- f) családsegítés.

1. Gyermekétkeztetési térítési díjkezdmények

A személyes gondoskodást nyújtó ellátásokért térítési díjat kell fizetni. Az élelmezési nyersanyagköltségeket, illetve a vásárolt élelmiszer árát a Képviselő-testület állapítja meg. Az intézményi térítési díj összegét, a fizetendő személyi térítési díjat táblázatban teszi közzé.

2. Családsegítés, gyermekjóléti szolgáltatás

Az önkormányzat családsegítő és gyermekjóléti szolgálatot tart fenn másik két társult településsel.

A szolgálat fő célkitűzése hogy támogatást nyújtson a településeken élőknek problémáik megoldásához, segítse a szociális, egészségügyi, vagy bármely egyéb okokból adódóan hátrányt szenvedő egyének és családok integritásának megőrzését. A gyermekjóléti szolgálat céljait kifejezetten a gyermekek érdekeit szem előtt tartó komplex segítségnyújtás jellemzi.

A szolgálat munkatársai minden esetben a hozzájuk fordulók érdekeit képviselik. A kitűzött célok elérése érdekében munkatársaik például: információt nyújtanak, közvetlen illetve közvetett módon segítik a hozzájuk fordulók ügyeinek vitelét, segítséget nyújtanak közműdíj-hátralék problémák megoldásában, mentálhigiénés konzultációt biztosítanak, segítséget nyújtanak családi konfliktusok megoldásában, ingyenes jogi tanácsadást biztosítanak, csoportokat szerveznek és működtetnek, hosszabb távú együttműködő kapcsolatot kialakítva támogatják a hozzájuk fordulókat problémáik rendezésében. A segítséget kérők személyes adatait és problémájukat pedig a munkájukból adódó kötelező titoktartással kezelik. A Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat Szolgáltatásai ingyenesek!

- a) Szociális étkeztetés,
- b) Házi segítségnyújtás
- c) jelzőrendszeres házi segítségnyújtás,
- d) közösségi ellátások (közösségi pszichológiai ellátás)

j. Az esélyegyenlőség megteremtése, szélesítése a közoktatásban

Horizontálisan érvényesítendő szempont a közoktatás-fejlesztésben az esélyegyenlőség és az egyenlő hozzáférés biztosításának elve.

Az esélyegyenlőség érvényesítése érdekében különös figyelmet kell fordítani minden infrastrukturális és szakmai fejlesztés támogatása esetén a halmozottan hát-

rányos helyzetű tanulók és a sajátos nevelési igényű tanulók oktatási helyzetére a beruházásban, fejlesztésben.

Kiemelten fontos az érintett intézmények oktatásszervezési gyakorlatának áttekintésével, illetve az intézmények tanulói összetételének összehasonlításával annak vizsgálata, hogy érvényesül-e a településen a diszkriminációmentesség, szegregációmentesség, és a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók oktatási és társadalmi integrációjának támogatása.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek esélyegyenlősége előmozdításának elengedhetetlen feltétele az egyenlő hozzáférés biztosításán túl olyan támogató lépések, szolgáltatások tervezése és megvalósítása, amelyek csökkentik meglévő hátrányaikat, javítják iskolai sikerességüket.

Az esélyegyenlőségi programban a következő hangsúlyos elemek megvalósítására törekszik Dunavarsány Város közoktatása:

- teljes körű óvodáztatás, kiemelten koncentrálna a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekre;
- a társadalmi és szakmai környezet jobb megismerése, együttműködése érdekében fórumok szervezése.

A közoktatásban megvalósítandó egyes további esélyegyenlőségi feladatok meghatározása és végrehajtása az érintett intézmények feladata.

A speciális feladatok és célok meghatározását, valamint a végrehajtásuk módját az intézmények 2008. december 31-ig intézkedési tervben határozhatják meg.

IV. Az esélyegyenlőségi program célkitűzéseiből adódó feladatok

1. A feladat megnevezése: A hátrányos helyzetű csoportok munkaerő-piaci helyzetének javítása.

A feladat leírása:

Az önkormányzat támogatja a munkahelyteremtő beruházásokat, vállalkozásokat, különösen a nők, a 40 éven felüliek, a csökkent munkaképességűek, a romák munkavállalási esélyei növelésének érdekében.

Határidő: 2008 júliusától folyamatosan.

A feladat megnevezése: A közszolgáltatást nyújtó intézmények akadálymentesítése.

A feladat leírása:

Az önkormányzati közintézmények akadálymentesítésének folytatása a jogszabályok és helyi lehetőségek figyelembe vételével az intézményvezetők bevonásával, saját, illetve pályázati források felhasználásával.

Határidő: 2012. június 30.

A feladat megnevezése: Az esélyegyenlőség szemléletét megteremtő és javító városi programok megvalósításának támogatása.

A feladat leírása:

- A város polgárai számára ismertető anyagok, tájékoztatók kiadása a helyi média bevonásával (kábel TV, újság, intézmények hirdetőtáblája, honlapok).
- Programok, rendezvények támogatása, melyek előmozdítják az Esélyegyenlőségi Program célcsoportjainak társadalmi integrációját.
- Tájékoztatás az esetleges jogsértésekkel szembeni fellépés lehetőségeiről a Kisebbségi Önkormányzatokkal együttműködve.

Határidő: 2008. szeptembertől folyamatosan

A feladat megnevezése: A hátrányos helyzetű csoportok információhoz való korlátlan hozzájutásának elősegítése.

A feladat leírása:

- Az önkormányzat megteremti az elektronikus ügyintézés lehetőségét.
- Támogat minden, a célcsoportoknak az információkhoz és a szolgáltatásokhoz való hozzájutást segítő eszközbeszerzési pályázatot.
- Lehetőséget biztosít olyan információs pontok kialakítására, amelyek biztosítják az eszközökkel nem rendelkező polgárok hozzáférését az internet-hálózathoz.

Határidő: 2008 júliusától folyamatosan.

Feladat megnevezése: *Esélyegyenlőség biztosítása a közoktatásban.*

A feladat leírása:

Kiemelt feladatként kezeli a halmozottan hátrányos helyzetű és a sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók diszkriminációmentes, szegregáció-mentes nevelésének-oktatásának megvalósítását.

Határidő: 2008 szeptemberétől folyamatosan.

5. Az Esélyegyenlőségi Programmal kapcsolatos egyéb intézkedések

A Program érvényessége, hatálya

Dunavarsány Város esélyegyenlőségi programja visszavonásig érvényes.

Személyi- és területi hatálya kiterjed a fenntartó önkormányzat képviselőtestületére, a Polgármesteri Hivatalra és az önkormányzat által működtetett minden intézményre, valamint a feladat ellátásában együttműködő szervezetekre.

A Program értékelése, felülvizsgálata

A programban megfogalmazott célok és feladatok teljesítését a képviselőtestület két évente felülvizsgálja. A program teljes – minden fejezetére kiterjedő – értékelését a képviselőtestület 2012. december 31-ig végzi el.

A Program módosítása

Jogszábeli változások, illetve indokolt változtatás esetén a program módosítására javaslatot tehet:

- A képviselőtestület bármely tagja,
- Dunavarsány Város polgármestere és/vagy jegyzője,
- A képviselőtestület szakmai bizottságai,
- Az intézmények alkalmazotti közösségei az intézményvezetők útján.
- Civil szervezetek a képviselőik útján

A Program módosítása a polgármesterhez beterjesztett módosítási javaslattal kérhető. Az Esélyegyenlőségi Programot, illetve annak módosítását a képviselőtestület határozatban fogadja el.

A programról, illetve program módosításáról az intézményeket és a lakosságot a Képviselő-testület által megbízott személy tájékoztatja.

A Program nyilvánosságra hozatala

Dunavarsány Város Esélyegyenlőségi Programja nyilvános, a város honlapján megtekinthető. Nyomtatott formában hozzáférhető a Városi Könyvtárban.

6. Legitimáció

Dunavarsány Önkormányzat Esélyegyenlőségi Programját a Dunavarsányi Cigány Kisebbségi Önkormányzat megismerte, áttanulmányozta és elfogadásra javasolja.

Dunavarsány, 2008. június

.....
elnök

Dunavarsány Önkormányzat Esélyegyenlőségi Programját a Dunavarsányi Német
Kisebbségi Önkormányzat megismerte, áttanulmányozta és elfogadásra javasolja.

Dunavarsány, 2008. június

.....
elnök

Dunavarsány, 2008. július

.....
polgármester